

NÚMERO 9 - DESEMBRE 1998

A VISTES DES POBLE

REVISTA INDEPENDENT D'ESTELLENCES

EDITORIAL

A VISTES DES POBLE

REVISTA INDEPENDENT D'ESTELLENCES

Edita: A VISTES DES POBLE

Llista de Correus 07192 ESTELLENCES (Mallorca)

Consell de Redacció:

Carlos Díaz, Cati Jover, Jordi Magrinyà,
Lluïsa Nicosia, Mariona Ràfols i Pino Sturniolo.

Assessorament: Francesc Palmer

Administració: Bernat Balaguer

Col·laboradors:

Andreu Bonet, Bartomeu Riera, Carme Dueñas,
Juan Carrero, Joan Jover, Juan Fco. Palmer,
Jaume Albertí, Joana Maria Vidal, Joan Vidal,
Mariano Truyols, Mateo Vallori, Paula Díaz,
Associació Cultural i Associació de Veïns

Publicació trimestral. Tiratge: 200 exemplars
Número 9.

Impressió: DE SALABERT E HIJOS, S.A.
Dipòsit Legal: PM-807-1996

A VISTES DES POBLE

no es responsabilitza de l'opinió dels seus col·laboradors
ni s'hi identifica necessàriament. L'opinió de la revista
s'expressa únicament mitjançant l'editorial.

Sobre les Normes Subsidiàries

*Res més fràgil que l'equilibri dels llocs hermosos;
la més petita restauració imprudent infringida a
las pedres, la millor carretera d'asfalt que envaeix
un camp on va créixer l'herba durant segles, deter-
mina per sempre lo irreparable. La bellesa s'allunya,
l'autenticitat també. (M.Yourcenar)*

És clar que un procés com ara les Normes Subsidiàries (NN.SS.) mai estarà exempt de polèmica.

En una ocasió en què les propostes i les diferents argumentacions, a favor o en contra impli-

quen a persones amb nom i llinatge i de tots conegudes, costa molt per part dels veïns veure tan sols a l'administració municipal darrere d'aquelles decisions que poden afectar interessos molt particulars, i costa molt a la administració el fer abstracció i no veure darrere de cada línia del plànol de les NN.SS. la casa o el terreny d'un veí conegut. I entre això i la nostra proverbial incapacitat per organitzar-nos com a ciutadans les coses han anat com han anat.

L'escenari és el següent:

Per una banda l'administració municipal en bloc, és a dir **tots** els regidors voten per unanimitat una proposta provisional de normativa urbanística que, amb l'ajut de tècnics arquitectes especialistes en urbanisme, han considerat que és la més adient per anar acomplint allò que varen proposar en el seu programa electoral i que, en el cas d'Estellencs, coincideix prou en els dos partits que es varen presentar a les darreres eleccions.

Per altra banda tenim els ciutadans. Aquests no han estat com els regidors, moltes hores al llarg de molts mesos treballant damunt el tema de les normes i per això no tenen, d'entrada, la capacitat de valorar en conjunt el perquè, el com i els possibles efectes que la normativa podria tenir en el futur desenvolupament del poble. A més, alguns ciutadans es troben en aquesta qüestió excessivament mediatitzats, ja que com a propietaris de vivendes o terres afectades per les NN.SS. se senten agreujats personalment; és a aquests ciutadans als que l'administració municipal considera com "afectats".

Però hem de pensar que aquests "afectats" en realitat representen una proporció petita del conjunt de la població i del territori municipal. En realitat els afectats ho som tots, ja que les NN.SS. decideixen sobre la totalitat del municipi i no només sobre les propietats d'uns pocs.

Tenim l'escenari, es desenvolupa l'acció... aquesta és una oportunitat única per al treball conjunt entre els ciutadans i aquells qui els representen, però què succeeix? L'ajuntament, potser escalivat com ja està de la nul·la participació de la gent en qualsevol iniciativa, peca de manca d'informació. No fa l'esforç sobreafegit d'informar públicament de com es van desenvolupant les diferents fases de les NN.SS. i no es fan debats puntuals durant el procés de redacció de les mateixes (l'única informació damunt les NN.SS. abans de la seva aprovació provisional va ser un acte públic organitzat per l'Associació de Veïns al ja llunyà abril de 1997, i els diferents articles d'opinió publicats a la nostra revista). D'altra banda el col·lectiu ciutadà no reclama aquesta informació, segueix sense acudir als plenaris, prefereix esperar a "veure-les venir".

EDITORIAL

Un cop feta l'aprovació provisional de les NN.SS (aprovada per unanimitat en plenari de dia 7 d'agost) el consistori organitza una reunió per informar. En aquesta reunió hi compareixen els arquitectes i un nombre reduït de ciutadans (a destacar que els professionals de la construcció, i també un parell de regidors del PP ni tant sols es dignen acudir) i sembla, d'entrada, que hi ha hagut un bon nivell de comprensió del que l'ajuntament proposa. A partir d'aquí comença la fase de "exposició pública" de les NN.SS.

Però van passant els dies i comença a sentir-se renou ...; entre els ciutadans comencen a sorgir comentaris.

La major part opinen sense prou -o cap- coneixement del texts de les NN.SS., basant les seves crítiques en criteris que potser responen més a qüestions d'amistat, de feina o de relacions familiars. L'ajuntament està preocupat pel caire que prenen els esdeveniments, però segueix sense prendre la iniciativa. L'ambient s'enrareix i desgraciadament i també injustament es comencen a sentir desautoritzacions i crítiques ferotges, no ja a la administració municipal sinó a persones concretes del consistori. Cal recordar que és l'ajuntament en conjunt el responsable del nou planejament urbanístic i per tant és, en última instància, qui mereix o no les crítiques.

Més endavant un grup de veïns organitza un parell de reunions (a les que no acudeix cap membre de l'ajuntament) i hi ha una certa repercussió a nivell de la premsa local. "Los vecinos se movilizan contra el nuevo planeamiento urbanístico" diu un dels titulars de "Ultima Hora" del 25 de setembre... " unos 40 vecinos y afectados por el nuevo planeamiento urbanístico ...etc... etc. ". De la resta de veïns del poble, que segons l'actual cens serien uns 200 i busques, no en sabem l'opinió "oficial".

I a totes aquestes l'ajuntament, en lloc d'aprofitar l'avinencesa per obrir un debat públic que pugui tornar a explicar als veïns quin és realment el seu projecte, escoltar el que el poble opina i clarificar els dubtes i les malinterpretacions, en lloc de defensar clarament, fent-les públiques, les seves argumentacions en relació al futur desenvolupament del poble, s'atrinxera, com dèiem, i prefereix esperar les al·legacions i anar contestant individualment, o bé per grups, les diferents esmenes.

Alguns veïns reunits per xerrar del nou planejament urbanístic (foto Última Hora)

Sense entrar en anàlisis més concretes (seria bo, en una altra ocasió, analitzar el perquè es va produir i el com es va tirar endavant l'al·legació a la totalitat de les NN.SS., al·legació conjunta que han signat, però, individualment uns seixanta ciutadans).

La reflexió final que fariem des de A VISTES DES POBLE enfront a aquest episodi de la història estellenquina, que tant mal ambient ha provocat i que tantes tensions i malentesos ha produït, seria la de que, un cop més, no hem sabut reaccionar com a col·lectivitat.

Com sempre no hem aconseguit tenir una representació ciutadana que pogués xerrar en nom de tots, que participàs en l'elaboració i redacció d'unes NN.SS. amb les quals ens juguem el futur d'Estellencs, que sigues un interlocutor vàlid per aportar idees, suggerir correccions i, en resum, fer sentir la veu de cadascun dels veïns (i no només la d'aquells que tenen més terres o més propietats) davant dels que gestionen el nostre poble. □

♪♪♪♪♪
"A VISTES DES POBLE"
desitja a tots els seus
lectors un
Joiós Any 1999.
♪♪♪♪♪

DIETARI DE FETS I FESTES

NOTÍCIES D'AQUÍ

JUNY

2

En el Diari de Mallorca surt una notícia que diu que els d'Unió Mallorquina varen fer una reunió on la seva presidenta, Mª Antònia Munar, va anunciar que presentaran candidatures a **tots** els municipis de Mallorca en les properes eleccions del 99. A confirmar.

Ja fa dies que han marxat els operaris de ses obres de la carretera i queda un bocí d'acera per acabar. A més han deixat runes tirades a l'entrada de la casa d'en Gaspar de sa tanqueta i també devora s'escorxador.

12

Avui han inaugurat es nou local d'Estellencs "Sa Tanca". Els més joves, i no tant, potser no ho saben però S'Estanc fa uns seixanta anys es coneixia per

"Sa Tanca". El local ha quedat decorat amb molt de gust, sa botiga molt àmplia i molt pollda i a més hi ha unes "toilettes" que fa gust. La festa ha estat molt concorreguda, ha vingut gent d'Andratx i de Sant Elm, a més de tot Estellencs. Hi ha hagut moviment des de l'hora d'inici i fins ...les sis de la matinalada... Això promet!!!. Moltes felicitats i desitjos que tot vagi perfectament per na Reme i en Mateu.

Inauguració del nou local "Sa Tanca"

13

I avui dissabte la marxa nocturna ha continuat a tope a es nou local "Sa Tanca".

21

Finalment ha vingut una brigada a finalitzar el bocí d'acera que mancava. De la resta no han arreglat res.

26

En el diari "Ultima Hora", a les pàgines de l'anomenat "Fruitijuego", hi trobem un conegut!. En Vicenç Palmer surt en una foto amagat darrere unes ulleres de sol i amb un munt de bitllets a ses mans. Diu el text "...Vicente, de padre mallorquín y madre inglesa, es un fiel lector que utilizará el dinero para "tapar agujeros". Idò, felicitats i a tapar forats.

28

Gran sardinada a plaça. L'Associació Cultural ha quedat molt contenta de la participació de la gent i de la col·laboració dels socis, de l'Ajuntament i de tots aquells que sempre estan disposats a "donar una mà"; això ha fet que la festa anàs tan bé com els altres anys. (AA.CC.)

Encara que la sardinada a plaça ha estat força bé hem trobat a faltar una il·luminació oportuna. La manca d'aquesta ha provocat que la gent s'escampés per tot arreu, amb el seu plat de sardines cercant un punt de llum. S'ha de prendre nota i millorar la "infraestructura"

En Vicente Palmer Richardson, guanyador del "Fruitijuego" (foto Última Hora)

DIETARI DE FETS I FESTES

Merescut berenar a "Sa Punteta" dels homes que varen anar a endroçar la cala

30

Una enorme grua-formigonera ha comparegut al mig del carrer de sa siquí. Estan fent uns treballs de rehabilitació en el que serà taller d'escultura d'en Jose, en un dels laterals de sa part abandonada de s'església. L'espai és preciós i té moltes possibilitats.. Esperem que quedí ben aprofitat.

JULIOL

3

Per si no ho sabeu, vos informam que tenim una "associació" en es poble que, sense estatuts ni papers ni socis ni llios, s'ho munta d'allò més bé. És un grup espontani d'amants del bon menjar que, de tant en tant, es reuneixen per gaudir de diferents tipus d'especialitats culinàries. Aquest pic han fet un sopar ben concorregut a "sa Tanca" amb cargols i cabrit a rompre. Sembla que han gaudit d'un bon ambient i d'una estona força agradable. Idò, a seguir!

4

Tradicional davallada a sa cala per intentar acondicionar els accessos i recuperar un xic de platja. Varen comparèixer setze homes i cap senyora i després de fer sa feina varen prendre un merescut berenar al bar de sa punteta.

7

Un gran ensurt se'n varen dur un grup de nins i els seus pares que estaven a sa cala. Feia molt de mar, encara que el dia era molt guapo, i unes fortes ones van arrossegar alguns dels petits. Alguns es varen lesionar, per sort de poca importància, però tothom va quedar ben esglaiat. La mar és traïdora a vegades.

11

Noces d'or de capellans de D. Jordi Morey i D. Miquel Suau. Per molts d'anys!

12

Diuen de s'Ajuntament que es saig actual, en Gaspar Bosch, ha anunciat que vol deixar de fer feina allà, sembla que ll han fet

una oferta d'una finca... esperem no quedar-mos sense saig ara!

14

En el Diari de Mallorca llegim un ampli reportatge damunt un acte de "Cata de Malvasies" que va tenir lloc a Banyalbufar. L'acte es va fer com a promoció del vi malvasia de Banyalbufar. Sembla ser que des de fa uns anys alguns banyalbufarins estan entestats a recuperar el vi malvasia, el vi típic de la Serra Nord de Mallorca, base econòmica de les gents de la serra fins no fa tant de temps. Diu l'article que el Batle de Banyalbufar, en Toni Mora, està convençut que una part del futur del seu poble pot girar entorn de la recuperació de la malvasia. Felicitats als nostres veïns per aquesta iniciativa que promet tant

18

Ja estam en ple estiu! A la una del vespre, a la plaça nova, críts, "palmas", renou de vidres trencats i càntics no massa afinats...sa marxa, en fill.

19

Després de molts anys finalment han llevat aquell rètol del Govern que anunciava qui finançava ses obres de construcció de sa plaça nova. Ja era hora! Per cert han quedat per allà es mig algunes restes del rètol, totes rovellades, amb el consegüent perill de que algun vianant es tallàs.

25

Avui s'ha fet la Marató de Truc de 24 hores. Trenta parelles jugant fins que n'han quedat dues. Han estat fins a les cinc i mitja de sa dematinada, encara que han fet una aturadeta per prendre forces...un bon bocí de porcella, una mica més de brou (vi), un tall de síndria i a seguir .. La Marató s'ha fet a Sa Tanca i els finalistes han estat dues parelles de Palma. D'ells en coneixem a un, és en Javier Jiménez, que va estar aquí de metge una temporada.

28

Sembla que enguany arribaran a temps perquè les escoles estiguin més adecentades en començar el curs escolar ja que ahir varen començar a arreglar el pati i el "polisportiu".

30

Avui, a la fill, han estat repartits els programes de ses serenates de guitarra. Un poc més i arriben "a misses dites".

31

Aquest vespre han donat inici les "Serenates Guitarrístiques" que es fan cada estiu al nostre poble. Aquest acte cultural, ja tradicional a Estellencs prendrà a partir d'enguany el nom de la persona que les va fer possibles i a qui hem perdut ben recentment "Memorial Xavier Bestard".

DIETARI DE FETS I FESTES

Festes 1998 d'Estellencs

Hi ha una mica d'expectació perquèenguany contarem amb la presència d'En Joan Bibiloni.

AGOST

2

Per començar el mes d'agost no hi ha res millor que una bona ploguda, com la que ha fet avui a alguna zona de l'illa. En canvi aquí només ha fet quatre gotes

3

Avui ha mort en Mateu Vidal Riera. Tenia 96 anys. Descansi en pau.

Na Mari d'en Torrent d'es Cuc ha tingut un accident amb so cotxe. Avui ha fet un poc de pluja de veres i sembla que el cotxe ha lle-negat. De moment la nostra veïna està en observació perquè el cop ha estat molt fort. Desitjam que es recuperi ben aviat.

12

És una vergonya com està la carretera de pa-

pers, llaunes, botelles de plàstic, i altres deixalles. Tant des d'Estellencs a Banyalbufar com d'allà cap a Esportes fa oi veure tota aquesta brutor. No n'aprendrem mai?. És clar que les autoritats competents haurien de preveure un sistema de neteja, però també és cert que tots hauríem de ser molt més respectuosos i procurar conservar ben net tot l'entorn.

20

Avui ha mort en Mateu Suau. Al cel sia.

21

Ja s'ensumen les festes! La comissió de festes ha muntat a plaça el nou catafal seguint les instruccions del fabricant, en Manolo Oliva. Totes les peces han encaixat a la primera. Enhorabona i que durí molts anys.

22

Ha tingut lloc la ja tradicional maratón de fotografia que, com és habitual, exposarà els resultats durant les festes patronals. Des de les 12 de migdia i fins a les vuit d'horabaixa es veien, per diversos indrets del poble, grans i petits amb la càmera intentant copsar la imatge més guapa o el moment més espectacular.

26

Avui iniciam ses festes i el poble està brut ja abans que comencin uns dies que, com es normal, fan que tot quedi un poc desendreçat. Les papereres a vessar, les jardineres que fan pena, les runes de les obres de la carretera que allà segueixen, darrere els contenidors s'acumulen les restes de fems....

Curiosament el primer acte de les festes ha reunit a plaça a tots els nins per a fer una jornada de reciclatge de residus. Ells ho han passat molt bé anant amunt i avall pel poble mentre recollien objectes i deixalles. Després els han explicat les seves possibilitats

El Consistori desfila en el dia del Patró

DIETARI DE FETS I FESTES

La Lira Esporlerense en el matinal Passacarrers

tats diverses del reciclatje.

A horabaixa s'han inaugurat les diferents exposicions de fotografia, del

fons de solidaritat i del GOB, que s'han instal·lat a la Casa de Cultura i Saló Social.

El "pregoner" que

ha encetat oficialmet les festes d'enguany ha estat l'ex-rector d'Estellencs D.Jordi Morell. El seu professionalisme dalt de la trona s'ha fet valer i la seva veu ha imposat silenci als assistents mentre feia un pregó que estat força aplaudit per tothom.

I de vespre un any més les "madones" han demostrat la seva habilitat per cuinar un excel·lent frit. Després música i ball a rompre ... la sorpresa ha saltat quan, en un intermedí, han pujat a dalt del cadafal els músics d'Estellencs. En Tomeu, Tolo, Machín, Jesús i Toño s'han estrenat finalment en públic; l'èxit estava garantit abans de començar, però és que a més ho han fet molt i molt bé. Moltes felicitats a tots ells.

27

Com a part integradora de la Comissió de Festes, i gràcies a l'aportació econòmica de l'Ajuntament, l'Associació Cultural pren part activament en el desenvolupament de molts actes de les festes. Com ja comença a ser tradicional que faci cada any,

l'Associació Cultural organitza per als més petits una "pintada" a la plaça nova que després es convertirà en un magnífic mural que guarnirà el poble tots els dies de les festes. Els nins i grans acompanyants han disfrutat moltíssim i el mural ha quedat realment preciós i espectacular. (AA.CC.)

A partir d'una idea d'en Guiem "Municipal de Banyalbufar", la AA.CC. ha dedicat el dia a organitzar activitats per als més petits. Després de la bulla del mural, avui d'horabaixa ho han passat d'allò més bé fent "jocs bruts" i més tard, ben plens de fang, han anat cap a plaça a fer un "sopar" d'aquells que a ells els hi encanta: patates fregides, hamburgueses i refresc. (AA.CC.)

De vespre el grup "Aires Mallorquins" ens va fer gaudir d'una nit de boleros que va tenir molts moments emocionants, llàstima però que fos tan escassa la presència de públic.

28

Dia de la mar. Primer els pescadors i després els nins han passat el dematí pescant i jugant a la mar. Hi ha hagut carreres, bromes, regals i premis per a tots, o quasi tots.

Avui vespre la plaça ja està més plena. El públic espera l'inici de la comèdia assegut a les cadires i amb impaciència. L'obra és "L'Abat de la Real" i la interpreta el grup Cucorba.

Tot d'una que s'encenen els llums ja veim que l'escenografia és atrevida i moderna, però la sorpresa salta quan veim que els actors es posen a cantar i comencen a botar entre el públic a cop de coixí... Crits, rialles i algú que queda un xic despentinat, a més de qualche cadira rompuda. Després de la

Jocs a la mar

DIETARI DE FETS I FESTES

Cocert a Sa Plaça d'Es Triquet

sorpresa l'obra segueix i el públic queda ben content de veure altres formes de fer teatre.

tupenda sense cotxes i amb un públic entregat, el seu concert ha emocionat la gent que no han parat d'aplaudir. Enhorabona.

29

És per demés, la música de La Lira és el millor despertador que tenim per anar a l'Ofici. Aquest any el refresc i aperitiu ofert per l'Ajuntament s'ha celebrat per primera vegada a la plaça nova. L'acte ha guanyat en comoditat, senzillesa i naturalment, dins un ambient més relaxat, s'ha romput amb aquella rigidesa del "besamanos" en què solia acabar la cerimònia a dalt de l'Ajuntament.

Avui d'horabaixa la Lira Esporlerense ens ha mostrat l'altra cara de la seva música. Instal·lats davall la torre de N' Alemany, en una plaça des Triquet es-

El vespre de Sa Verbena, esperat per uns i resignadament tolerat pels altres, ha arrancat amb molta marxa i molta força. Una riuada de gent jove ha anat arribant poc a poc fins a fer petit el poble i la plaça. A vegades costa creure que tanta gent conegui Estellencs... això semblava un festival de rock d'aquests que fan a indrets especials un cop l'any!

I com que cada any sembla que acudeix més i més gent, també cada any veiem més clar que per poder organitzar una nit com aquesta ens falten infraestructures". Com ja ens ha passat en els darrers anys ens trobam que no hi ha previstos lavabos on puguin anar tota aquesta gentada que, a més, tenen aquesta nit una especial necessitat d'aquests serveis.

una altra per allà, dues manguerades ben donades a cantó i cantó de carrer, una bona poalada amb desinfectant... i aquí no ha passat res!. Fins l'any que ve...

S'horabaixa han dut un grup d'animació infantil, Cucorba.

Són molt animats i han fet cantar, ballar i riure de bon de veres a tots els nins que eren a la plaça nova.

Hi havia una gentada entre nins, pares i parents i l'espectacle ha fet emocionar a més d'un quan veia els seus nins ballant i xisclant i rient. Alguns pares s'han afegit a les rodes per ajudar els més petits, encara que hi havia qualquon de ben petit que no necessitava cap ajuda!. Ha estat un acte molt familiar i que ha agradat molt a tots els presents.

Com a colofó de ses festes la nit del "Show" o nit de "Varietés". Enguany gent de totes ses edats, dels més tendres als més granats, hi ha participat. A més l'espectacle ha estat molt variat; hi ha hagut musicals, gimnàstica rítmica, gloses, teatre, fins i tot un "strip-tis" integral en uns cossets que felen riure... A la fi sa traca final que enguany mos ha

30

Ja de bon matí partien del poble (o al manco ho intentaven, perquè alguns no es podien ni remenar) els darrers rockeros de sa nit anterior.

Una granadeta per aquí i

Els petits ballen "l'Ofrena" a l'Ofici del dia del Patró

DIETARI DE FETS I FESTES

sorprès per la seva originalitat; ha estat una representació fantàstica de color, llums, renou i vestuari digna de veure's...no és pot quasi explicar però ha estat molt artística. L'han feta gent jove des poble.

Cal mencionar també la bona participació d'alguns col·laboradors banyalbufarins. Donam la enhorabona a tots els participants en el show i a sa traca final.

Des d'aquí volem recordar, amb agraïment, que aquesta nit de "Varietés" ha estat possible gràcies a la gran feina organitzativa feta per en Toni Puixeter i la inestimable col·laboració d'en Jordi Magrinyà i, com no, de tota s'altra gent que hi ha participat. Gràcies a en Xisco per la seva feina de director i al Teatre Sa Murga per haver-nos cedit un focus. (AA.CC)

31

Ses festes han acabat! Dia de calma total per agafar forces, que ja s'acosta l'hora de reprendre cadascú les seves feines. □

Dietari

de fets i festes

Coordina:

Cati Jover

Col·laboren:

Associació Cultural
Associació de Veïns
Equip de Redacció de
"A Vistes des Poble"

NOTICIARI D'ESTELLENCES

(SEGLES XIII-XVI)

Ramon Rosselló Vaquer

1256, 5 Agost.- Guillem Mateu estableix a Berenguer Puig de Caldes de Montbui un alberg sarraïnesc i un corral situat dins la vall d'Estellencs, tengut a nom de Ferrer de Sant Martí i Jaume de Mora a cens de 5 morabetins i mig. Farà cens de 2 sous. Confronta amb alberg de Ferrer d'Estellencs, altre alberg i carrera i siquia.

1346, 3 juny.- El governador s'adreça a Ferrer Palmer, batle d'Estellencs, alabant la seva diligència i l'anima a continuar obrant bé vers la guarda del lloc i les aigües de la vall.

1355, 22 juny.- El governador comunica als batles de Joan de Mora i l'hereu de Jaume Roig, de les cavalleries d'Estellencs, que l'hereu de Jaume Roig reclama a dit Joan certa quantitat de diners pel pelt de la cavalleria, ço és la part que fou l'Oliba de Mora.

1356, 27 juliol.- El governador mana al batle de Puigpunyent que quan serà demanat pels homes d'Estellencs o oirà so de viafora vagi amb els homes del batliu, inclosos els de Superna, a defensar dit lloc d'Estellencs. Farà mostra dels homes d'armes.

1362, 20 juliol.- Es reproduïx una carta del rei Pere en què es fa al·lusió a que en el camí públic d'Estellencs algunes persones han ferit una persona generosa que és Galceran de Montsoriu i toca intervenir el jutge del Pariatge.

1362, 26 agost.- El rei Pere atenent que Joan Sabater, Jaume Sabater i Jaume Bonet de la vall d'Estellencs, sortint de la Ciutat de Mallorca anant per un camí vers el mas de dit Joan Sabater, els va envestir a mà armada Galceran de Montsoriu cavalcant un mul el féu besar tres vegades i se seguiren algunes injúries seguint-los fins a dit mas. I estant a València ja curat de les ferides caigué en malaltia de glànola i morí. Demanen la remissió de penes i els és concedida. □

CRÒNICA MUNICIPAL

Aprovació inicial de les Normes Subsidiàries de Planejament Urbanístic d'Estellencs

El Pla d'Obres i Serveis de 1999 inclou la construcció de la rampa que donarà accés al nou vial previst a les NN.SS.

A VISTES DES POBLE.-

L'estiu del 98 es recordarà, a l'Ajuntament d'Estellencs, bàsicament per el fet que és quan es varen aprovar les Normes Subsidiàries de Planejament (NNSS). Tres anys de feina, de reunions, de consultes i de discussions que varen acabar finalment en el document d'aprovació inicial que es va aprovar per unanimitat en el plenari del mes d'agost. Però anem per pams.

En la sessió ordinària del dia 5 de juny es varen aprovar els padrons de contribuents per a 1998 tant de l'IBI urbana com dels Arbitris, i també l'impost sobre vehicles.

No es va aprovar el padró del IBI rústica ja que el Centre de Gestió Cadastral encara no els havia emès.

Després es va aprovar el Plec de Clàusules administratives per la contractació de les obres "Reforma d'un edifici municipal" incloses al Pla d'Obres i Serveis del 98, i també un document de cessió d'uns terrenys de la finca Son Llarg, de la Fundació S'Olivar, per emplaçar el Punt Verd.

Un dels punts a l'ordre del dia era el canvi de denominació de les "Serenates Guitarrístiques d'Estiu", en aquest punt el Batle va fer un recordatori d'en Xavier Bestard, vertader artífex i promotor de l'anomenada programació de concerts d'Estellencs, i per unanimitat es va canviar la denominació per "Serenates Guitarrístiques d'Estellencs Memorial Xavier Bestard i Palmer".

En l'apartat de Precs i Preguntes es va xerrar de les escoles: el Batle va dir que des que es va tancar el recinte no hi va haver més actes de vandalisme, i va comunicar que es duran a terme unes actuacions per millorar l'edifici i

guanyar un aula més. La oposició va demanar que es pensàs dotar-les també de calefacció i que es comunicàs per escrit a l'APA de totes les actuacions municipals a les escoles. Després, el grup de l'oposició va afegir un nou tema; va criticar que la normativa vigent obligui a tenir uns cartells de les obres institucionals (CIM i Pla Mirall) de tan gran impacte visual i per tant de temps, en una zona protegida com la Serra de Tramuntana. Va demanar que es duguí el tema a la Mancomunitat i es proposi una normativa especial pel territori de la Serra o al manco que es disminueixi tan el format com l'impacte visual dels anomenats cartells. Per finir, l'oposició va demanar un major control en la cloració de l'aigua i en les analítiques de la depuradora.

La sessió ordinària del dia 3 de juliol va ser de pur tràmit administratiu. En l'apartat de prec i preguntes el Batle informà a la Corporació que a la Comissió informativa del Varador de la Cala es decidiren unes modificacions al Reglament que n'ha de regir la concessió administrativa, afegint per exemple la figura dels transeünts; afegeix també que es formarà una Delegació per regular el tema de les places.

El dia 21 de juliol es va celebrar una sessió extraordinària per adjudicar les obres "Reforma d'un edifici municipal" incloses en el Pla d'Obres i Serveis del 98. En aquesta sessió assistiren a més del Batle només na Paquita Bauzá i na Mariona Ràfols que varen adjudicar el contacte a Quimipres Balears SL que era l'únic postor per 11.606.678pts.

El dia 29 de juliol es va cele-

brar una sessió extraordinària urgent només amb la assistència del Batle i Paquita Bauzá del P.P. i Mariona Ràfols i Jordi Magrinyà de IDEES. En aquesta sessió es va aprovar l'expedient de Sol·licitud de Finançament al C.I.M. per l'obra anomenada "Rampa d'accés a Solar i Magatzem municipal" amb un pressupost de 20.467.478pts, i la seva inclusió en el Pla d'Obres i Serveis de 1999, amb una subvenció del 90%. Es tracta de la construcció d'una rampa que vagi de la carretera al pla situat al darrera de la Casa de Cultura, començant així el nou carrer previst a les NNSS que ha d'enllaçar amb el camí de la mar. Aquest avantprojecte redactat per Antonio Perelló Pons i Antonio Vilella Socias, que inclou també l'agencament de l'antic escorxador i acabament de la zona dels rentadors, va ser aprovat amb tres vots a favor i una abstenció.

La sessió ordinària del dia 7 d'agost, com hem dit al començament d'aquesta crònica, serà històrica. En aquest plenari es varen aprovar, per primera vegada, les Normes Subsidiàries de planejament del municipi d'Estellencs (NNSS). L'aprovació, que es va votar per unanimitat, va ser només la inicial i incloïa a més de la documentació escrita i gràfica també el Catàleg de Camins. El grup IDEES va demanar que constàs el parer de l'oposició damunt la important feina i la forma en què s'havia treballat aconseguint-se un elevat grau de consens entre els dos grups.

A part de les NNSS, en aquesta sessió es va aprovar també el Padró de Béns Immobles de Naturalesa Rústica i les bases de convocatòria per cobrir la plaça de peó deixada vacant per l'ex-

CRÒNICA MUNICIPAL

cedència voluntària d'en Gaspar Bosch Balaguer.

En l'apartat de prec i preguntes el Batle va dir en primer lloc unes paraules en memòria d'en Mateu Vidal Riera veí estimat d'Estellencs i recentment desaparegut, recordant que a la mateixa sala de plenis hi ha exposades dues obres seves: un quadre i un poema dedicat a Estellencs.

Després informà que s'han posat en coneixement de la Conselleria de Foment les deficiències de les obres d'accés al poble, i també manifesta el descontent amb l'empresa encarregada del servei de recollida dels fems. Damunt d'aquest darrer tema l'oposició va demanar solucions alternatives i el Batle va recordar que a final d'any acaba la concessió de l'empresa i que actualment la Mancomunitat de Tramuntana està elaborant les bases per procedir a la nova adjudicació del servei i que tal vegada seria el moment de plantejar un canvi radical enfocant el servei més com a recollida domiciliaria. □

RESTAURANTE
Ces Cuyí
CAFE

Calle Baronia, 1-3
Tel. 61 82 45
07191 Banyalbufar
Mallorca / España

OPINIÓ

Participació ciutadana

Mes d'una vegada m'he demanat perquè en aquest poble la gent no s'interessa per les actuacions municipals. La gent xerra, massa i tot, del que s'ha fet però no intervé mai en els debats on s'ha de decidir el que s'ha de fer.

Les administracions tenen l'obligació democràtica d'informar, però no tenen cap interès en fer-ho, se li ha de demanar, s'ha d'insistir, i no sempre és fàcil aconseguir que ho facin i, si no, demanau-ho a l'Associació de Veïns el que li va costar que l'anterior consistori complís amb les més mínimes regles de transparència.

Aquest preàmbul es refereix en particular al tema de les Normes Subsidiàries. Ara fa dos anys que l'Associació de Veïns va promoure un debat públic amb la participació del Consell, de l'equip redactor de les NNSS i de l'Ajuntament (crec que no hi assistiren més de vint persones).

Després el grup de la oposició va demanar, més d'una vegada, que se'n presentàs públicament un avanç, amb el fi d'informar la gent, però la proposta no va prosperar. Se li ha contestat que això destorbaria la feina, que no hi havia temps i que molt millor aprovar les normes i després discutir les al·legacions. Una vegada aprovades, l'ajuntament va fer una presentació, que no un debat, a la qual varen assistir unes trenta persones, la majoria d'elles directament interessades o afectades.

Ara be, crec que les Normes Subsidiàries no només decideixen on es farà un carrer o una plaça o un aparcament, les normes decideixen el possible desenvolupament del nostre poble tant urbanístic com econòmic, decideixen el seu futur.

¿De veritat a ningú interessa quin ha de ser el futur d'Estellencs?

¿Estam segurs que les persones que ens representen a l'Ajuntament sàpiguen exactament quin poble volem?

¿De veres pensam que els tècnics encarregats de redactar les normes hagin entès o interpretat correctament la voluntat dels estellenquins, el seu caràcter, les seves peculiaritats, l'esperit del poble en definitiva?

¿De veritat pensam que en aquest procés no hi hem d'entrar, que no tenim res a dir?

Idò, per què deixam que l'administració ens passi per damunt sense tenir en compte les nostres opinions?

Idò, per què no hi ha més participació en els debats on se decideix el futur d'Estellencs?

Crec que el PP no ha acomplert del tot el seu compromís electoral d'informació i participació, però ¿qui el pot culpar si s'aprofiten que hi hagi poca participació, que hi hagi poca demanda d'informació, i que la gent d'Estellencs demostrï reiteradament aquesta apatia crònica en tots els assumptes que envolten la política municipal.

I si no és així, ¿per què en els plenis no hi va mai ningú i només hi soc jo, mes sol que la una? □

"Pino" Sturniolo.

CORREU DELS LECTORS

A VISTES DES POBLE

LLISTA DE CORREUS
07192 ESTELLENCES

Recomanam als lectors desitjosos de fer una aportació a aquesta secció que s'esforcin a reduir l'extensió de les seves cartes: com més breus, com més condensades, més probable serà que pugem publicar-les. D'altra banda hauran d'anar degudament signades per autors plenament identificats (nom i llinatges, DNI, adreça i número de telèfon). No es publicaran cartes anònimes ni pseudònimes. Tampoc es publicaran aquelles cartes que pel seu to puguin ésser considerades insultants, com així mateix aquelles que pel seu contingut atentin contra el sistema de llibertats públiques i privades que defensa la Constitució i la Declaració Universal de Drets Humans.

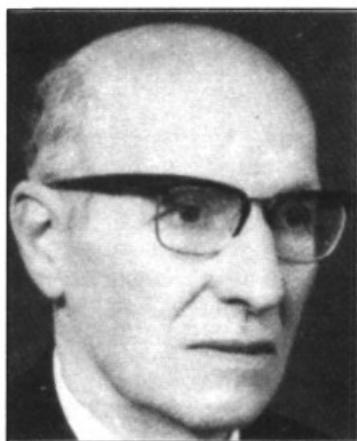
A VISTES DES POBLE respectarà la llibertat d'expressió i la voluntat dels qui vulguin expressar-se en castellà. En qualsevol cas, les incorreccions ortogràfiques o sintàctiques seran responsabilitat de l'autor. El Consell de Redacció d'aquesta revista no es compromet a mantenir correspondència —ni particular ni pública— sobre les comunicacions adreçades a aquesta secció, no es fa responsable dels temes tractats, ni té perquè identificar-se necessàriament amb les opinions exposades.

Demanam que a ser possible les cartes adreçades al "Correu dels Lectors" estiguin escrites a màquina o ordinador per facilitar la seva lectura, interpretació i transcripció tipogràfica. Si no pot ésser, bastarà que la lletra sigui ben clara.

IN MEMORIAM

MATEU VIDAL i RIERA

El pasado mes de agosto, a los 96 años de edad, fallecía el que era, quizá, el más veterano de los pintores mallorquines, **Mateu Vidal Riera**. Los que le conocimos personalmente sabemos que en él se confirmaba que la edad cronológica no es la verdadera edad del ser humano. La edad real, la que imprime carácter, es la del espíritu. Y el espíritu de Vidal Riera se mantuvo siempre juvenil. Emprendedor e ilusionado, su optimismo afloraba siempre a través de una agilidad física y mental envidiables. Era hombre de sonrisa perenne, amable y acogedora. ¿Dónde residía la clave de su perpetua juventud? Quiero creer que su piedra filosofal, su amuleto mágico, se encontraba,

llana y simplemente, en el arte. Conversando con él, en más de una ocasión le oí decir que en todas las singladuras de su vida, cuando los vientos no le eran propicios, encontraba su refugio y su evasión en la pintura. Ante la adversidad, cogía los bártulos, elegía el lugar idóneo y se ponía a pintar. Y el milagro se hacía. Era casi inmediata la ansiada asunción hacia otras esferas. Y surgía una pintura encalmada, nacida de muy adentro.

La inmensa mayoría de sus cuadros, a fuer de sinceros, poseen el encanto de un bucolismo propio de un artista nato que se hizo pintor desde el alma de un poeta. No es ajeno a estos aciertos el hecho de nacer en Estellencs, pueblo engastado en la montaña, pueblo que mira siempre al norte, y del que el artista supo captar, como pocos, las tamizadas calimas de sus cumbres.

Vidal Riera compaginó el arte con su función como Secretario del Ayuntamiento, profesión que ejerció en Alaró, en María de la Salut y en Andratx. Ni que decir tiene que estos lugares se perpetuaron también en sus lienzos. Discípulo de pintores tales como Joan Pizá, Antonio Furió, Lorenzo Cerdá y Francisco Rosselló, realizó su primera exposición individual en 1926, en el salón árabe de "La Veda", de Palma. Tenía a la sazón 24 años. Los críticos José Vives, en "La Última Hora", y Bauzá Guañabens, en "La Almudaina", comentaron con elogio su exposición, calificándole de «*feliz intérprete de la luz*». En "La Veda", volvería a exponer en 1928. Aunque no se prodigó en exceso, numerosas fueron sus exposiciones, siendo su época más fértil la de las décadas de los 70 y de los 80. Prueba de su eterna juventud es que celebró su 90 aniversario con una exposición de obra reciente, coincidiendo con un homenaje que se le tributó y en el que tuvo la satisfacción de intervenir. Pero todo tiene su fin, y Mateu Vidal Riera, pintor silencioso y hombre discreto, murió en la discrección y en el silencio, en un día cálido del mes de agosto. Que los paisajes eternos le sean gratos y propicios. ■

Rafael Perelló Paradelo

Article publicat a "EL DIA DEL MUNDO" dia 2 de setembre de 1989

CORREU DELS LECTORS

Sis vegades perdó

MARIANO TRUYOLS

Benvolguts estellenquins, ciutadans, diumengers i estiuejants... Perdó, m'oblidava dels forasters...

Vull adreçar aquestes línies als "estellenquins de primera", els autèntics, els de veritat, els que viuen i treballen tot l'any al poble, els que paguen els impostos (sobretot el de circulació, el qual pareix ésser, segons m'han dit, el més important). Vull demanar-vos perdó per l'atreviment que vàrem tenir un grup de *ciutadans* o "estellenquins de segona" (no sé com catalogar-nos) d'haver posat al Varador un record a un amic amb el nom de "*Es Mollet de'n Bernat*", això sí, amb la sol·licitud prèvia a l'Ajuntament.

Això ho dic per l'enorme sorpresa que me'n vaig dur quan em varen dir, amb tot luxe de detalls, que la majoria dels estellenquins, "els de primera", no estaven d'acord amb aquest fet, com també que tots vàrem estimar molt en vida en Bernat i que sempre va tenir un plat de menjar damunt la taula. *Al Cesar lo que es del Cesar*. També em varen comentar que hi havia altres

persones que, igual que per a nosaltres en Bernat, es mereixien que el seu nom fos també recordat. Bé, idò jo em deman, per què ningú d'aquests que creu això no es va preocupar per recordar-los i promoure una actuació d'aquest tipus? No dubteu que, per poc que em conegueu, haguéssiu comptat amb la meva col·laboració.

El tema, no sé per quin motiu —cosa que em fa mal pensar— es va desviar cap a un altre costat, cap a una crítica als "estellenquins de segona", sobretot amb una especial preocupació pel tema

de com aparcàvem de malament els cotxes els caps de setmana. També vos deman perdó per això. Però vos dic que si ens miràssim tots ben bé una mica dins el nostre interior, veuríem que en aquest món tots, sense deixar ningú defora, ens necessitam: pensau-ho bé, fredament i sense el cor calent.

També vull demanar-vos perdó per haver posat una rajola en memòria d'en Bernat a la casa on vivia. Si algú creu que també està mal fet que m'ho digui i, evidentment, oïts els vostres suggeriments, actuaré en conseqüència, no en faltaria d'altra!

En darrer lloc, vos vull comentar que en aquest poble hi ha gent que hi viu i no hi va néixer (la qual cosa no és pecat), com tampoc no ho és que el meu padrí fos el ferrer del poble —estellenquí de primera— que ma mare, na Francisca Ferrera —estellenquina de primera— es casàs amb un ciutadà, i que jo, nascut a Palma (per la qual cosa també vos deman perdó) recentment m'hagi empadronat en aquest poble (val més tard que mai)... I no vos preocupeu, ja que, tot d'una que pugui i sàpiga com es fa la tramitació, arreglaré la documentació del cotxe per poder pagar l'impost de circulació en aquest Ajuntament, i així, augmentats els ingressos municipals, en Mariano de Cas Ferrer deixarà de ser un "estellenquí de segona"; això voldria creure... amb perdó. □

Vos deman perdó per l'atreviment que vàrem tenir un grup d'estellenquins de segona de posar al Varador "Es Mollet de'n Bernat"

☑ Atracar-nos als pobles veïns

Des que hem arribat com a nova Junta Directiva a S'Associació Cultural volem donar a conèixer al poble sa situació en què ens trobam.

Creim que hem seguit sa línia de s'antiga Jun-ta i estam contents de com ens ha anat, perquè es poble ha participat molt en tots els actes i ja tenim un gran nombre de socis. Un dels nostres propòsits era atracar-nos als pobles veïns, el que hem començat a fer amb Banyalbufar. Sa relació que hem començat amb "Bany.Al.Bahar" ha estat positiva. Durant tot s'estiu ens hem anat informant mútuament dels nostres actes intentant col·laborar en lo possible.

Per acabar volem fer saber a sa gent del poble que si tenen alguna idea: excursions, cursets, sortides... poden fernes-ho saber i farem el possible per dur-ho a terme. ■
Associació Cultural d'Estellencs

☑ Moltes gràcies a tots

M'agrada molt la revista del meu poble. Segueixo rebent amb puntualitat a Blanes, la revista des que va començar. Gràcies Sr. Director.

Ara fa dos estius que no he estat amb vos i tots sabeu perquè...

Però és una alegria rebre la revista, recordar coses d'Estellencs i que moltes coses van millorant. El meu company Jordi Kemner deia sovint "*aquel que pierde sus raices, pierde su identidad*". Ell estava enamorat d'Estellencs. I jo no vull deixar de saber com va tot per aquí.

Aquest estiu passat la meva filla Elisabet (Eli) ha pogut passar les festes amb vos. Ha sigut diferent, el seu pare no hi era, però ha tornat molt contenta.

Agraeixo de tot cor a la família que la va invitar a passar uns dies al lloc que des de petita venia cada agost amb els seus pares i germà. Gràcies per acollir-la i per les molèsties que heu tingut. Ha vingut contenta de tot el poble. Tots heu sigut molt amables amb ella, m'ha parlat molt bé de tothom. Moltes gràcies a tot el poble, però deixeu-me donar unes gràcies molt especials, (i no ho oblidaré, en aquest temps que tanta falta fa el pare) pel vostre acolliment Susi i Mariano. No tenc paraules per agrair-vos el bé que heu fet aquest estiu a l'Elisabet. Que Déu us beneeixi a tots. Susi i Mariano Gràcies. Una forta abraçada. ■

Joana Vidal Ricra.
Blanes, Girona, estiu 1998.

PUNTS DE VISTA

Les festes patronals d'Estellencs no sempre s'han celebrat a finals d'agost. Segons diu la història, anys enrere les festes eren en el mes de juny en honor de Sant Joan, que és qui dona nom a la parròquia del poble. Però sembla que les obligades i més que necessàries feines de la pagesia al camp durant el solstici de l'estiu provocaven una manca d'assistència de la gent als diferents actes i les festes quedaven deslluïdes. Per aquesta raó, les forces públiques, amb el permís del bisbe i del governador civil, prengueren la dràstica però simple decisió de canviar les dates de la celebració sense canviar de patró. A partir d'aquell moment les festes d'Estellencs se celebrarien en commemoració de la degollació de Sant Joan en lloc del seu naixement. Fins aquí la història.

Per a la gent d'Estellencs, les festes durant el darrer segle han significat uns dies molt especials: dies per estrenar vestits, dies per ballar i ballar, dies per comprar a les avellaneres, dies per fer nous amics i amigues, i dies i vespres de disbauxa... Per a una societat rural i treballadora les festes eren l'únic esclat natural d'alegria col·lectiva després d'un llarg i esgotador any de feina.

Al principi de la nova etapa democràtica, els ajuntaments abocaren bona part dels seus esforços a la recuperació i revitalització d'unes festes populars que s'havien quedat tan grises i tristes com el propi règim franquista

Al principi de la nova etapa democràtica, els ajuntaments abocaren bona part dels seus esforços a la recuperació i revitalització d'unes festes populars que s'havien quedat tan grises i tristes com el propi règim franquista. Aquí, a Estellencs, aquesta nova sensibilitat no va arribar. L'organització de les festes sequia essent gairebé un suplici per als consistoris. Per tant, no és estrany que quan un grup de joves en demanaren l'adjudicació, l'obtinguéssim ràpidament. Eren els anys 76 i 77, i sense por a equivocar-me els canvis introduïts en els programes d'activitats d'aquells anys provocaren una nova forma de viure les festes d'Estellencs. Tant és així que

sobre les
festes
patronals

***Signe propi
de cultura***

Jordi Magrinyà
Grup IDEES

les següents generacions han repetit aquella fórmula amb més o manco èxit durant els darrers vint anys. Mentrestant, els consistoris han seguit mantenint una posició totalment al marge del pur i simple patrocini com si les festes no anassin amb ells.

Ara fa tres anys, i amb un exercici de total improvisació, l'e-

quip de govern del PP ens presentà un programa oficial de festes fotocopiades i amb una organització al marge de tots. Llavors, la postura del grup municipal d'IDEES fou prou contundent i una vegada més provocà una rectificació i que a l'any següent es complissin les nostres condicions de treball: crear una Comissió de Festes integrada pels grups polítics de l'Ajuntament i les diferents associacions cíviques i culturals del poble, obrir concurs per a la concessió de la *baraca* al marge de l'organització, diversificació d'activitats per a totes les edats i compromís personal de treball. A partir d'aquí, l'èxit o el fracàs d'aquests darrers dos anys de les festes ha d'esser compartit per tots els que hem integrat les comissions de festes i per tots aquells que encara hi creuen o no.

Al marge de tot, també pens que la modernitat —tot i la seva indiscutible aportació en tants i tants aspectes— està posant en perill certes formes de la cultura popular. Les llegendes i tota la cultura de transmissió oral, es perd davant l'eficàcia dels nous mitjans de comunicació visual que han desposseït la paraula de la seva màgia, i les tradicions més arrelades per la seva banda són substituïdes per nous costums i modes efímeres entestades a unificar i uniformar a tothom. Les festes populars, com a resum de les anteriors manifestacions de cultura, són, tal vegada, l'últim reducte que ens queda per a defensar davant de tanta agressió. És, per tant, urgent i necessari mantenir i enriquir any rere any les festes patronals com a signe propi de cultura. □

PUNTS DE VISTA

Em contem els estellenquins nascuts a les primeres dècades d'aquest segle a punt d'acabar, que l'arribada de les Festes de Sant Joan era un vertader trencament dels hàbits diaris, dels quefers quotidians per dedicar-los amb intensitat i entusiasme a ser partíceps dels actes festius. Imagín la gent després d'haver treballat tot l'any de sol a sol, conrant la terra, construint amb art i tècnica ancestral les marjades que avui encara configuren el paisatge d'Estellencs, com es disposava a participar amb la ben guanyada diversió que suposaven les Festes.

Les festes han evolucionat, i evolucionen. És evident que en l'actualitat, amb els avanços en els mitjans de comunicació i facilitat en el transport, qui més qui manco no va endarrer d'anar a una festa, al teatre o simplement fer una sortida per divertir-se. Però les Festes Patronals, són aquests dies marcats per la tradició de molts d'anys, esperats com un lapse cerimonial i convocador, quan la gent, des de l'entusiasme més íntim i espontani es disposa a viure amb alegria i participació.

Jo, que veng del Pla de Mallorca, onper organitzar les Festes Patronals es tira la casa per la finestra per contractar els cantants més de moda per actuar a les verbenes, o uns grups de teatre de gran prestigi per fer una representació, he sentit, i sent, una profunda admiració pel poble d'Estellencs, que és capaç des de fa molts d'anys, de fer unes festes, on el sentit de participació supleix la manca de mitjans i tot això plegat fa que el resultat final sigui motiu d'orgull i sa-

sobre les
festes
patronals

**Per molts
d'anys,
Estellencs!**

Tomeu Pericàs
Partit Popular

tisfacció per tots els estellenquins i admiració pels qui ens visiten aquests dies.

Analitzant les pasades Festes Patronals, creim que el balanç final de les mateixes és molt positiu. En primer lloc, cal destacar la feina feta per la Comissió de festes, integrada per membres de l'Ajuntament, Associació Cultural, Associació de la Tercera Edat i Associació de Veïns que treballaren ben de debó per confeccionar un programa amb un contingut de qualitat, dirigit a tota la població. En segon lloc, cal fer una menció especial per l'Associació Cultural d'Estellencs, que es va haver de multiplicar per organitzar les activi-

tats que havia de dur a terme. I en tercer lloc, la gran participació de gent en cadescun dels actes.

No farem una valoració individualitzada de tots els actes, pero si és pot fer una breu lectura dels qui, baix el nostre punt de vista, cal destacar.

El Pregó i el seu pregoner que encetaren les Festes, va esser molt interessant, ben documentat, fet per una persona que coneix des de fa molts anys el nostre poble i motiu de records per molts d'estellenquins. L'excel·lent frit que ens feren "ses madones" ens va donar força per començar la nit amb la Berbena Camp que ja és tradicional els darrers anys i que ens serveix per veure els grans avanços que fa l'orquestra "Big Band Whata Bass" i ens anima a seguir donant suport i coratge al nou grup musical del nostre poble que va tenir el seu debut en aquesta verbena.

Tant la Nit de Boleros com la de Teatre, han estat d'una gran qualitat, però és una llàstima que cada any hi hagi menys balladors estellenquins, i que els nostres actors i actrius no s'animin a tornar a interpretar.

El Concert a la Plaça des Triquet és, pot ser, un dels actes més entranyables que es duen a terme durant les festes. La música relaxant en l'incomparable marc de la Plaça, fan que aquests moments siguin especialment intensos i emotius.

La "Nit de Varietés", la definiria com la essència del estat en que es troba Estellencs. És l'acte d'Estellencs pels estellenquins. Hi ha hagut nits glorioses, que encara ara es recorden amb nostàlgia. Amb el pas dels anys, aquesta nit emblemàtica va anar decaient fins a moments crítics. Enguany, gràcies a molts de voltros, des dels més petits fins als més grans, s'ha aconseguit reviscolar de ben bó aquest acte. Ben segur que dintre molts d'anys es recordara l'inolvidable "Nit del Foc"

El dia del Patró, la Degollació de Sant Joan Baptiste, és un d'aquells dies marcats per la tradició, amb una ritualitat especial, on la gent esclata en una alegria comunicativa. És la Festa de tots els estellenquins.

Ja per acabar, les festes han de divertir, animar, però també han de conservar els signes de la nostra identitat, han de tenir la ferma voluntat de mantenir la nostra cultura, la que durant generacions ha estat la voluntat del poble. Amb la participació de tots esta garantitzat. Per molts d'anys, Estellencs! □

LA GENT I EL POBLE

“Si un sector del pueblo no es practicante no es por malicia”

Conversa amb Rafael Montojo, rector de l'església d'Estellencs

Per Andreu Bonet

Fa que el conec uns desset anys, i vos puc ben assegurar, benvolguts estellenquins, que em trob davant d'un d'aquests personatges que mai m'han deixat de sorprendre. Sobretot, i malgrat que més d'un, potser, no hi estigui d'acord, perquè per damunt de les seves genialitats —moltes vegades males d'entendre— i de les incomprendions —no sempre justificades— s'amaga un home que dóna el que té i no demana res a canvi. Per damunt de la seva intel·ligència —de la qual cosa us en puc donar fe— per damunt d'un fervor religiós defensat a mort, per damunt d'una educació i vocació militar, reflectida en una disciplina quasi espartana, s'amaga un home de sentiments profunds i, sobretot, un home que estima, i de veritat, la gent d'Estellencs.

Vint-i-dos anys al mateix lloc són massa pocs o suficients per dur endavant una tasca evangelitzadora?

Siempre habrá que seguir trabajando con mucha paciencia. Si un sector del pueblo no es practicante, estoy seguro que no es por malicia, sino por ignorancia en materia religiosa. Si conociesen el don de Dios... serían muchísimo más felices en esta vida y no correrían el terrible riesgo de perder la vida eterna; y con esto no se juega.

Un record bo i un de dolent...

Son muchos los buenos recuerdos que siempre tendré de

Rafael Montojo, vint-i-dos anys d'història a Estellencs

mi estancia en el pueblo. Por ejemplo, la buena acogida de sus gentes, su generosidad... Y un mal recuerdo?... de nadie. Tal vez, de la incesante lucha mantenida para que el reloj de la torre marche correctamente.

De què o de qui té enyorança?

La añoranza se orienta hacia el pasado, pero yo procuro vivir el presente i mirar hacia el futuro.

Com li agradaria que el recordassin si qualque dia se n'ha d'anar d'Estellencs?

Como el buen sacerdote que he procurado ser, a pesar de mis defectos, amigo de todos sin una sola excepción.

Vida militar, vida monàstica o vida religiosa?

Las tres han formado parte de mi vida y en cada época ha

sido lo mejor para mí.

Quants d'alumnes s'han beneficiat dels seus coneixements?

Esto tendrían que contestarlo ellos La verdad es que, de modo más inmediato, una gran mayoría han cosechado buenos resultados en los exámenes.

Un personatge:

Jesucristo y su doctrina salvadora.

Un llibre:

La Sagrada Biblia.

Un desig:

Mi identificación con Jesús para mejor transmitir a los demás su mensaje.

Seria capaç de no perdonar per algun motiu?

Creo que soy capaz, con la ayuda de Dios, de perdonar siempre... excepto una cosa: que el Mallorca falle un penalty!

LA GENT I EL POBLE

El mallorqueta no és ara el negoci d'un empresari madrileny? O és la identificació d'un poble a nivell esportiu?

De "mallorqueta" nada! perdona que te corrija. Querrás decir "del gran Real Mallorca"! ... Contestando a tu pregunta te diré que, en este momento, el Mallorca és las dos cosas: un negocio para algunos y un orgullo para todos los mallorquines aficionados al futbol.

Per ordre de prelación, a quins valors dóna més importància?

Hay que distinguir, por orden de prelación, los valores humanos y luego los espirituales; pero por orden de excelencia, primero los espirituales y después los humanos.

Per què creu que una part de la joventut es refugia en les drogues i l'alcohol?

Por falta de formación humana y religiosa, por carencia de ideales y por pesimismo ante su futuro que ven incierto.

Què en pensa de la treva d'ETA? És dels que també pensa que això, si no s'és basc, és mal d'entendre?

Creo que la tregua de ETA, desgraciadamente, no terminará en la paz del País Vasco... Ojalá me equivoque! Porque si lo que piden a cambio es la independencia, no es fácil que se les dé... y seguiran matando. Esto es lo que es difícil de entender! que sigan matando aún viendo que no conseguiran lo que pretenden.

Amb en Franco, es vivia millor?

En tiempo de Franco hay que diferenciar varias épocas. En la posguerra, en general, se vivia mal; a partir de los años sesenta cada vez mejor...

Si no vol, no contesti: social-demòcrata? liberal-conservador? demòcrata-cristià? o cap d'aquestes?

Parecerá una perogrullada, pero yo — como todo el mundo — soy partidario de aquella ideología que, llevada a la pràc-

La juventud sufre una preocupante falta de formación religiosa

tica, favorezca el orden y el bienestar del mayor número de personas.

Què en pensa, de la política social d'arreu del món?

En unos países más y en otros menos, se observa un gran progreso, sobre todo en el mundo occidental; pero mientras haya guerras y el Tercer Mundo esté como está, podemos decir que, en este aspecto, todavía falta mucho camino por recorrer.

L'església de Joan XXIII o la de Joan Pau II?

No son comparables: Juan XXIII, Papa del Concilio, gobernó la Iglesia sólo cinco años; Juan Pablo II lleva veinte. Cada uno ha dejado su especial impronta en la Iglesia; el primero abrió la entrada a nuevos aires vivificadores y ecuménicos; el segundo ha tenido que frenar a algunos sectores que se pasaban, y, en cambio, ha influido muchísimo en derribar barreras que separaban diversos países entre sí.

Sembla que hi ha una crisi de vocacions a l'església. Els seminaris són gairebé buits, creu que la supressió del celibat ajudaria a resoldre aquest problema?

Es difícil afirmar o negar en un tema como este porque cada una de estas dos opciones tiene sus pros y sus contras... francamente, no me atrevo a anticipar un juicio con firmeza al respecto.

Papa, cardenals, bisbes, capellans... tot homes. No

pensa que l'església és molt masculista?

Hasta no hace mucho creo que sí, pero no olvidemos que la Iglesia es Madre, y en los últimos cuarenta años ha dado cada vez más entrada a la mujer en su apostolado.

És dels que pensa que és necessari demanar disculpes als jueus?

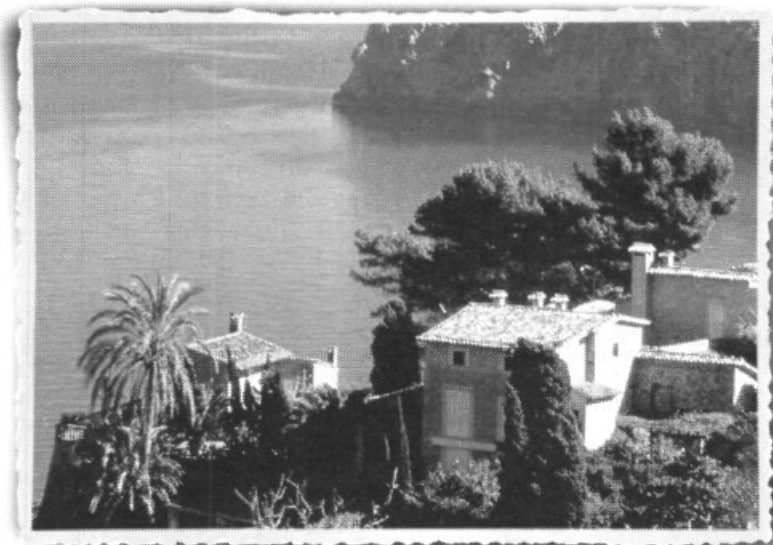
Siempre es necesario disculparse con aquellos a los que de una u otra manera se ha perjudicado.

Pel que fa a la interrupció voluntària de l'embaràs, on se situa?

En los tiempos que corremos, yo no quisiera ser un embridón. ■

GOVERN BALEAR

TENIM EL MILLOR LLOC.

TENIM EL MILLOR SOMRIURE.

HO TENIM TOT PER ACONSEGUIR-HO TOT.

Tenim el sol, tenim la mar, el cel. Tenim la calma, tenim els menjars, tenim les nostres tradicions, tenim la cultura, la música, l'art. Tenim les nits, les festes. Tenim la gent. Tenim allò que ningú altre té en aquest país. Tenim un món... I, sobretot, tenim allò que més agrada a qui ens visita... el somriure.

**SES ILLES: HO TENIM TOT
PER ACONSEGUIR-HO TOT.**

ENQUESTA

COM HA ANAT SA PESCA AQUEST ESTIU?

per Lluïsa Nicosia

Pili

Que tal sa pesca aquests estiu?

Ha anat força bé

Quina casta de peix és el que més heu pescat enguany?

El peix que més hem pescat ha estat es verderol.

Heu notat diferència amb anys anteriors?

No perquè cada any hi ha diferències en el tipus de peix, per exemple l'any passat vaig pescar més llampugues que verderols, o per exemple els calamars varen anar molt millor l'any passat que aquest, que no n'hi ha.

Quin tipus de pesca vos agrada més?

A mí m'agrada més anar a la fluixa perquè és més entretengut i més bonic, quan piquen la canya se mou molt! □

Manuel Vidal

Que tal sa pesca aquests estiu?

Per a mí ha anat molt malament, l'any passat em va anar molt bé amb els verderols i les llampugues però enguany no.

Quina casta de peix és el que més heu pescat enguany?

Enguany han anat molt bé les vaques, però el que ha anat malament han estat els calamars.

Heu notat diferència amb anys anteriors?

He notat molta diferència, sobretot en relació a les llampugues i els verderols.

Quin tipus de pesca vos agrada més?

A mí m'agrada el volantí i anar al calamar. Tinc dues canyes però no les faig servir perquè m'agrada més sentir com pica el peix. □

Catalina Enseñat

Que tal sa pesca aquests estiu?

Enguany ha estat un any de molts raons.

Quina casta de peix és el que més heu pescat enguany?

El que més hem pescat ha estat raons.

Heu notat diferència amb anys anteriors?

Sí, aquest estiu quasi no hi ha hagut verderols i, a més, ha fet mal temps molts de pics i no hem pogut sortir quan volíem.

Quin tipus de pesca vos agrada més?

El que més m'agrada és el volantí i la fluixa...encara que també ho passo molt bé pescant el calamar. □

Mateu Bosch

Que tal sa pesca aquests estiu?

En general ha anat bé, aquests any he pescat molts raons, però en canvi el verderol ha anat molt malament

Quina casta de peix és el que més heu pescat enguany?

El que ha anat molt bé ha estat la pesca de raons, la pesca amb canya i les obla-des, però la pesca a curricà ha anat malament

Heu notat diferència amb anys anteriors?

Es clar que sí, l'any passat es va pescar molt bé a curricà i, per exemple el calamar es va pescar poc.

Quin tipus de pesca vos agrada més?

La pesca amb canya, però no hi vaig sovint perquè els camins estan molts bruts. □

SIMM

SERVEIS INFORMÀTICS
I DE MANTENIMENT
DE MALLORCA

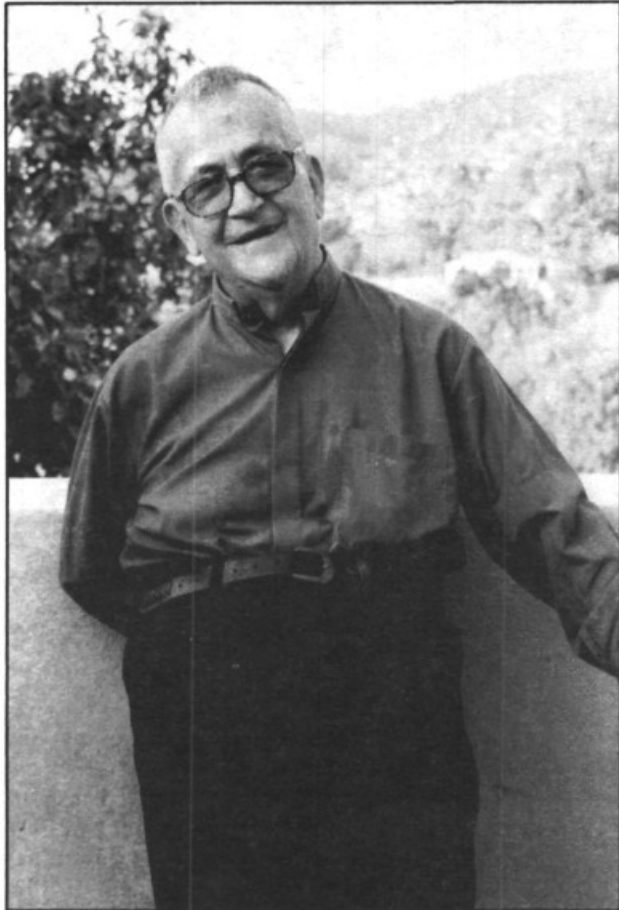
JUAN FCO. PALMER PICORNELL

Calle Capitán Salom, 37
07004 PALMA DE MALLORCA

Tel. 971 - 207156
Fax: 971 - 204908

PREGÓ DE FESTES 1998

DON JORDI MOREY

Enguany, amb motiu del pregó que inicià les nostres festes, hem tingut l'alegria de tenir de nou entre nosaltres a D. Jordi Morey. D. Jordi va néixer l'any 1925 a Galilea, un d'aquest pobles que, com Estellencs, tenen les especials característiques de la Serra de Tramuntana mallorquina. Va ser ordenat l'any 1948 i enguany ha celebrat les seves noces d'or sacerdotals. Entre els anys 1964 - 1976 va ser el rector de la nostra parròquia. Tots el recordem amb gran estimació i aquestes festes, amb el seu pregó, ens ha fet recordar aquells temps en que sovint gaudíem de la seu verb hàbil i docte.

"Per a mi, la història autèntica d'un poble l'escriuen tots aquells que li han donat cohesió i consistència amb la seva vida, amb els seus fets, amb les seves il·lusions de cada dia."

"Innocenci bisbe, servent dels servents de Déu. Al venerable germà bisbe de Mallorca, salut i benedicció apostòlica. Atès que se'ns demana una cosa justa i honesta, tant la força de l'equitat com la raó exigeixen que la sol·licitud del nostre càrrec ho duguí a terme".

Així comença una Butlla pontifícia del Papa Innocenci IV, signada i publicada el 14 d'abril de 1248, per la qual posa davall la protecció de la Santa Seu els bens de la Diòcesi i de les 35 parròquies llavors existents a Mallorca.

Aquest any s'acompleixen, per tant, 750 anys d'aquest fet, històric

per a la nostra Diòcesi. Aquestes parròquies i tot Mallorca s'han fet ressò de l'esdeveniment.

La Butlla pontifícia anomena totes aquestes parròquies, començant per les quatre de Clutat: Santa Eulàlia, Santa Creu, Sant Jaume i Sant Miquel; i acabant per les de sant Pere d'Esporles, Santa Maria de Puigpunyent, Sant Joan de Calvià i Santa Maria d'Andratx.

I Estellencs?. Estellencs no consta a la Butlla d'Innocenci IV. Encara no existia com a poble o parròquia.

Les primeres notícies certes d'habitants d'Estellencs assenyalen el

segle XV, amb molt pocs habitants, que responen als llinatges de Balaguer, Palmer i Perpiñà. Aquests primitius "incoles" van augmentant amb el temps, fins a arribar en 1887, fa poc més de cent anys, a 678 habitants. Llavors comença, com és ben sabut, el declivi del nombre d'habitants, progressiu fins als nostres dies.

Ací es podria descriure fil per randa tota la història del poble fins al dia d'avui.

Però no és oportú ni convenient.

Un pregó de festes no té per objecte esbrinar fets i esdeveniments antics a través d'unes pàgines molt

RESTAURANTE BAR

SERVICIO PERMANENTE
DE 9 A 20 HORAS

COCINA INTERNACIONAL
ESPECIALIDAD EN BODAS
COMUNIONES Y BANQUETES

ABIERTO TODO EL AÑO

Mirador Ricardo Roca

ES GRAU
CARRETERA ANDRAITX - ESTELLENCHS
MALLORCA

PARA RESERVA DE MESA

TEL. 618527 - ESTELLENCHS

Tel: 618550 - 618529

Fax: 618511

HABITACIONES CON VISTA AL MAR
BAÑO - TERRAZA
AGUA CALIENTE Y FRIA
CALEFACCION CENTRAL
SERVICIO ESMERADO
COCINA SELECTA

ESTELLENCS
(Mallorca)

PREGÓ DE FESTES 1998

lloables científicament, però a vegades eixutes, insípides amanerades o esbagoades.

Un pregó és per animar la gent a que s'oblidi per alguns dies en quant sia possible, dels problemes de sempre, dels maidecaps quotidians, i visqui dins un paradís gloriós, encara que un poc artificialment i per pocs dies.

En molts de pregons que es fan avui en dia, es ret homenatge als personatges conspicus que ha tingut un poble, que li han donat llustre i fama honrosa. Però jo no estic del tot conforme amb aquest costum.

No tots els pobles han tingut personatges de relleu especial: nobles o bisbes o generals o ministres o catedràtics o inventors o jutges o magistrats... Però sí que tots han tingut i tenen homes i dones honrats, seriosos, treballadors, gent de ca-seva, conformats i diligents, que fan anar el poble endavant i són els qui "escriuen" realment la història local.

Jo vull retreure, perquè pareix de justícia, tres personatges que són els més importants, crec, de la història d'Estellencs. Però després em referiré a tots aquests altres innominats, obscurs, desproveïts de fama i de renom.

El primer dels personatges il·lustres d'Estellencs és D. Francesc Aragó.

Qui era D. Francesc Aragó? Era un gran saví francès, astrònom i matemàtic. Dic "francès" i podria dir "mallorquí", puig va néixer en el poble d'Estagell, en el Comtat del Rosselló. Aquest Comtat, situat al Sud de lo que ara és França, junt amb els Comtats de Montpeller i Sardenya, pertanyia al Regne de Mallorca. Els súbdits del rei de Mallorca, naturals d'aquests comtats, ara francesos, eren mallorquins, se sentien mallorquins i parlaven el mallorquí. Aquest estat de coses durà fins que n'Anfós IV, i després Pere IV, Reis d'Aragó, usurparen als Reis de

Mallorca, Jaume II i Jaume III, el seu regne, insular i continental.

Francesc Aragó, nascut a Estagell, del Comtat, era francès del Rosselló, se sentia encara mallorquí i parlava el mallorquí.

Essent Secretari de l'Observatori astronòmic de París, fou enviat, junt amb altres científics, a realitzar tasques de medició de l'arc del meridià entre Barcelona i les Balears. Tasques que servirien de base per a introduir el nou sistema mètric decimal. A tal fi s'instal·là successivament a València, a Formentera, a Eivissa i a Mallorca. A Mallorca, a la muntanya de S'Esclop, que per la seva situació i altura era la més apropiada pel seu treball. Aquí s'establí un temps, fent proves i experiments amb llums, amb miralls i amb tota mena d'instruments específics adients.

Però succeí un fet desastrós que tot ho desbaratà. Els exèrcits de Napoleó invadiren Espanya i donaren lloc a la tan coneguda guerra de la independència.

Les turbes de gent del poble cregueren que aquell estrany personatge de S'Esclop era un espia dels francesos, que des d'allà dalt els feia senyes cada dia. Es formà una expedició del populatxo alçurat per anar a S'Esclop a agafar-lo i a força de tombarelles i cucaveles fer-lo baixar de l'altura pel camí més curt: per les timbes i les roques.

Anys més tard Francesc Aragó escriví un llibre o opuscle intítulat "Histoire de ma jeneusse", "Història de la meva joventut", a on conta amb molta gràcia i amb tot detall com es va alliberar d'aquell perill i com va acabar aquella odissea.

Disfressat de mariner i acompanyat d'un patró de barca, partí cap a Palma. A mitjan camí trobaren l'avalot de gent que anaven a cercar-lo. Com ell parlava molt bé el mallorquí, els animà a que seguissin per aquell camí i a damunt de la muntanya tro-

barien el que cercaven. Si arribaren al cap d'amunt de S'Esclop, feren calada buida. Ell ja no hi era...

Damunt la Mola de S'Esclop encara hi ha les ruïnes d'una edificació de pedra: una casa, un observatori i una oficina de treball. Li diuen "La caseta de n'Aragó".

Un dia, un home del meu poble que feia carbó a la Coma d'En Vidal, me va dir que a damunt la Mola de S'Esclop hi havia un edifici molt antic, que li deien "La caseta d'en Sansó"... Jo vaig riure molt i li vaig demanar qui era aquell Sansó. Ell me contestà que devia ésser qualque capverjo d'aquests que compareixen a vegades i no saps d'on vénen ni a on van. Jo crec que aquest bon home que feia carbó a la coma d'En Vidal estava convençut que En Sansó de S'Esclop era un jai xaruc o un gegant o un moro o un personatge mitològic o un dimoni boiet.

Un altre personatge molt qualificat d'Estellencs és D. Joaquim Mª Bover de Rosselló.

Nascut a Sevilla l'any 1810, on son pare era Batle major, les seves arrels eren estellenquines, i ell es considerava hereu i fill d'Estellencs, on hi tenia la seva família algunes terres i béns, entre ells "l'Era d'En Garriga".

D. Joaquim Mª Bover fou un dels personatges més savis i lletrats dels segles XIX.

Per pròpia vocació es dedicà intensament a la poligrafia, l'arqueologia, la història, la poesia, el col·leccionisme, el bibliofisme, la numismàtica..., esdevenint un veritable mestre en aquestes disciplines.

La seva curolia genuïna consistia a recopilar, transcriure, traduir i extractar manuscrits i documents antics. Arribà a enllestir-ne 18 volums, Solament d'obres històriques i biogràfiques en compongué una dotzena.

Fundà l'Acadèmia Mallorquina de Literatura, Antiguitats i Belles Arts

Restaurant
SON LLARG

Plaça Constitució, nº 6
Telèfon 61 85 64

07192 Estellencs - Mallorca

PREGÓ DE FESTES 1998

(1837). Fou membre corresponent de la reial Acadèmia de les Bones Lletres de Barcelona (1838) i de la Reial Acadèmia de la Història de Madrid (1839). Guanyà i aconseguí molts d'altres títols lúcids i brillants, fins a un centenar, que el proclamaven capdavanter en totes les Ciències llavors més prestigioses.

Dia 18 de febrer de 1833 l'ajuntament de Palma el nomenà "Cronista General del Regne de Mallorca", però no pogué fruit d'aquest títol fins a la mort del seu posseïdor, D. Antoni Furió.

Un ser dotat d'una capacitat tant extraordinària no podia menys de dedicar una memòria, tot i que fos petita, al seu poble o pàtria benivolguda : Estellencs

Deixà escrites unes notes històriques sobre Estellencs, que segurament, si hagués tingut temps, hauria ordenat i publicat. Aqueixes notes han estat modernament editades en la Col·lecció "Panorama Balear", a cura de Jaume Bover i Gaspar Jerez. En elles, en aqueixes notes, D. Joaquim Bover no parla molt bé dels estellenquins... Què havia passat? N'hi havia feta qualcuna ?.

Jo crec que més bé que era conseqüència o manifestació del seu caràcter. Tot s'ha de dir. Tenia un caràcter dur, aspre, incomprensiu, rancorós, excèntric, envitricollat, poc afectat d'oblidar o de perdonar.

Això ho manifestà palesament en una qüestió que va tenir amb D. Antoni Furió, un savi molt expert i competent, com ell mateix, i de qui era molt amic. Però acabà rompent aquesta amistat. I no el pogué veure més. Ni pintat. Ni blanc ni negre. Ni fins hi tot quan D. Antoni Furió, que li duia 13 anys, perdé la vista. Ni quan morí, anys abans que D. Joaquim Bover...

Na Joanalna Mulet, que va morir no fa massa temps, em digué a vegades, amb gran contentació, que dins la seva família hi havia hagut un avantpassat molt il·lustre. Si efectivament Na Joana Mulet, que era de segon llinatge Bover, era descendent

de D. Joaquim Bover, en podia estar orgullosa.

Perquè el Sr. Bover, amb tots els seus defectes -qui és que no en té de defectes?- és segurament la figura de més prestigi i altura científica que ha produït el poble d'Estellencs.

Fa molts d'anys ja sentia dir en el meu poble que els estellenquins eren molt de la festa i la bullanga; que no els venia a un dia en fer festes. I ara veig que encara teniu la mateixa dèria i mania.

I falta el tercer personatge relacionat amb Estellencs.

Un personatge que irrompé en la història de Mallorca, es convertí en un dels seus grans protagonistes i és conegut arreu del món : l'Arxiduc Lluís Salvador. Tots el coneixeu i n'heu sentit parlar.

Arribat a Mallorca a mitjans segle passat, es compré de la Costa Nord de la nostra Illa i arribà a comprar-la quasi tota, des de Valldemossa fins a Deià : So'n Ferrandell, So'n Gual, So'n Moragues, So'n Galceran, S'Estaca, Ca'n Caldè, Ca's Papas,

Miramar, So'n Gallard, So'n Marroig, Sa Pedrissa...

Home de vasta cultura i poliglota consumat, va escriure diferents obres, algunes en mallorquí, com és un Aplec de Rondalles de Mallorca, on en conta una sobre el "Desembarco des Moros a la Costa d'Estellencs", i el més conegut de tots "Lo que sé de Miramar", a on conta com i amb quin motiu i perquè comprà aquesta possessió, la primera de totes.

Molts no saben, o si ho saben no ho diuen, la part que tingué el poble d'Estellencs en aquesta compra. Sia el mateix Arxiduc que ens ho conti, en el seu propi llenguatge :

"Jo anava sempre corrent Mallorca. Trobant-me damunt es coll qui separa Puigpunyent d'Estellencs, un al·lotet que em mostrava es camí me va dir : Allà baix està Estellencs; i efectivament, vaig veure un poble en mig d'arbres al fons d'un comellar que s'obria cap a la mar... Es camí estava ple de reclaus i en part empedregat, com tots els camins veis de ferradura de s'Illa i arribant a unes quantes casetes que hi ha a s'entrada de la vila, vaig demanar si hi havia cap hostal. Me digueren que no, emperò que hi havia una dona que vivia dins una torre veia en mig del poble, que deixava romandre. Un fasser ait i dret com un fus s'aixecava davant i va ésser bona de trobar. Una dona de mitja edat seia damunt es portal i en es seu costat tenia tres infants. Me va dir que em podia donar una cambra a sa torre, on hi havia un llit amb una vànova encotonada vermeienca i una finestreta que mirava ala mar amb so fasser just davant, que m'agradà prou ...

Malgrat ser un establiment pobre, tot estava net i ben arreglat en aquella casa, i els infants ben cuidats i nets.

Acabat de sopar i dit el Rosari... me'n vaig pujar a sa cambra. Volla tancar sa finestra, que no tenia més que una porta de fusta, però també aquesta estava tant enutjada p'es temps que hi passaven ses mans per ses obertes.

Sa nit era clara; una d'aquelles nits de gener en les que els estels són

FORN I PASTISSERIA

CAN VIDAL

Telf: 616574
PUIGPUNYENT

Restaurante

Coll des Pi

Telf: 618503
ESTELLENCS

PREGÓ DE FESTES 1998

tan clars que pareix que les poren tocar. Entrava un aire fred de la mar, que no em deixava dormir; però regnava tanta pau en aquella torre véia que mos pensaments volaren fins en aquella de Miramar i vaig dir : - Què hermos seria passar tals hores dalt aquella terrassa!. Aquesta va ésser la primera idea de s'adquisició de Miramar... La primera idea de l'adquisició de Miramar!.

La idea de comprar Miramar, aquest fet que tant ha suposat per Mallorca, per la seva història i la seva vida, la concebé l'Arxiduc en el poble d'Estellencs, una nit clara, freda i tranquil·la d'hivern, dins una cambra de la torre de Ca'n Tem Alemany...

Us he dit al començament que, per a mi, la història autèntica d'un poble l'escriuen no sols els personatges coneguts i famosos, sinó també, i per ventura més, tots aquells altres que no tenen nom, que no tenen història, però han donat cohesió i consistència al poble, han escrit la seva història i l'escriuen sempre amb la seva vida, amb els seus fets, amb les seves il·lusions de cada dia.

Permeteu-me que faci al·lusió a les vostres il·lusions, a les vostres tradicions, als vostres goigs i cabòries de tots els dies.

Com és dolç i agradable reviure al cap del temps, al cap de molts d'anys, l'ambient familiar i casolà que sempre heu sabut donar a les vostres ocupacions!.

De temps enrere, aï!, la feina sana i noble de sembrar i regar i segar i batre i collir i vendre tomàtiques i pebres i albergínies a l'estiu i collir oliva i fer oli i anar a cercar esclata-sangs i a caçar tords a l'hivern.

Com reviuem al cap d' anys les vostres manifestacions religioses, sempre molt apreciades : l'ofici cantat els diumenges i festes de matí, i el Rosari a horabaixa o al vespre; els mesos de Maria, del Cor de Jesús i de les Ànimes; els recessos mensuals i els Exercicis Espirituals en la Quaresma; la Processó de les Cinc Visites, amb els altars adornats a les places i carrers; el Quinzenari de Lourdes, ple de records

i de promeses; les Maitines de Nadal, amb la fogata a la Plaça; les funcions de Setmana santa, les processons de Setmana Santa...

Jo som confrare d'una Cofradia de Palma, i els dies de Setmana Santa recorro amb els altres confreres els carreres de Palma, acompanyant la imatge de la nostra Patrona. I us puc dir que les set o vuit hores que dura la Processó del Dijous Sant a Palma per mi no tenen punt de comparació amb els cinc o deu minuts que dura l'escena de la Processó d'Estellencs del mateix dia, quan, havent recorregut els carrers de Cavalleria, del Patró Palmer i de la Mar, en arribar al Cantó d'en Xaca, s'atura, i en mig d'un silenci sepulcral, invoca per tres vegades el Senyor, pujant cada vegada la veu : "Senyor, teniu misericòrdia de nosaltres!".

Després enfila el carrer dels Magraners, la Plaça del Triquet i la Plana de Baix, com si volgués arribar al cim del Puig de Galatzó, verdader Calvari, aquesta nit, del poble d'Estellencs, banyat per la llum de la lluna plena de Setmana Santa.

Tots els estellenquins i tots els que participen en aquesta processó, senten en aquest moment un calfred que recorre tot el seu cos... Jo el conceptuo com una gràcia de Déu o un premi a tots els qui acompanyen el Senyor, camí del calvari i camí del Sepulcre.

La Setmana Santa d'Estellencs!, les festes d'Estellencs!, la Festa Patronal d'Estellencs!.

Fa molts d'anys -jo encara era un al·lot pucer- i ja sentia dir en el meu poble que els estellenquins eren molt de la festa i la buillanga; que no els venia a un dia en fer festes.

Llavors ho vaig tocar amb les mans.

I ara veig que encara teniu la mateixa dèria i mania. Només vos diré un detall. Quan he arribat ací, fa una hora, el cor m'ha pegat un sobresalt quan he vist la barraca de la festa davall el porxo de la plaça. Quan jo era petit, en el meu poble també fèiem la barraca per la festa. Llavors varen perdre aquest costum, fa molts d'anys, més de seixanta. Degué ésser en la guerra d'Espanya.

A Valldemossa i Calvià, que jo he estat en els dos pobles, a cap dels dos feien barraca. I supós que tampoc la deuen fer ara.

Així, dels quatre pobles que jo conec, solament a Estellencs es segueix aquest costum que antiga-

ment hi posaria que es seguia a tots els pobles.

Aquests costums, aquestes tradicions nostrades, senzilles, sense relleu, vulgars si voleu, són es que jo dic que fan història vertadera i autèntica, sense mescladissa, d'un poble. I la gent del poble, tots iguals, solidaris uns dels altres, són els protagonistes insubstituïbles.

Vosaltres sou aquests protagonistes!

Un any més anau a fer festa al vostre Patró, Sant Joan Baptista, Sant Joan Degollat, a qui sempre l'heu feta. Feis-la amb alegria i amb entusiasme. I seguint, en lo possible, les tradicions dels vostres avantpassats. No deixeu les carreres velles per les novelles.

Aquests dies podeu sortir un poc de botador. Però sense estirar-vos més que el llençol. Divertiu-vos. Però bé i honestament. Déu ho vol. Sant Joan està content i vos ajudarà sempre.

En mig de la gresca i aldarulls que amb aquest acte comencen, deixau que aquest pobre i humil pregoner d'avui es fiqui pel mig de vosaltres, prengui part en la vostra gat-zara, i contagiati del vostre entusiasme, unesquí la seva veu a la vostra per pregonar, llampant i xisclador :

Comença la festa!,
Visca Sant Joan Baptista!,
Visca el Patró d'Estellencs!,
Visquen tots els estellenquins,
que no reneguen mai de l'amor al seu poble Estellencs!,

Visquen tots els qui han trobat soplug en aquest poble i són ja fills adoptius d'Estellencs!,

Visquen tots els externs que descobreixen el poble i queden enamorats d'Estellencs!,

Visca sempre el poble d'Estellencs!.

Estellencs, 26 d'agost de 1998.

BOTIGUETA

TABACS i PREMSA

Carrer Eusebi Pascual, 4
ESTELLENCS (Mallorca)
Telf: 971-618668

SERENATES D'ESTIU

Ja fa quatre anys que durant quatre o cinc vespres des de l'Església d'Estellencs comencen a sonar guitarres. El seu so es passeja pels carrers de la vila i ens reclama, demanant la nostra presència. És allà on els mestres músics, tocant les melodies, fan imaginar-nos momentàniament que ens trobam en un altre estat, tant físic com psíquic, en un paradís format pel poble d'Estellencs i adornat amb la música que ens envolta.

Aquesta és la filosofia que regeix aquestes Serenates i amb aquesta intenció va sorgir la iniciativa pensada perquè tothom, tant pels coneixedors de l'instrument com pels que no ho són.

Així, amb la inestimable empena i col·laboració dels mestres músics i amics Miquel Àngel Aguiló i Agustí Aguiló, de l'Ajuntament d'Estellencs, i sobretot, del regidor de Cultura, Tomeu Trico i del batle, Tomeu Pericàs, aquesta idea de mon pare, en Xavier Bestard, que des de tants anys portava al cap, va començar a desenvolupar-se de forma metòdica i seriosa, tal com ell sempre havia desitjat.

La guitarra, instrument de gran tradició a la nostra illa, fou pensada perquè fos l'eix que conduís els concerts, la base sonora d'aquestes Serenates d'Estiu. Amb ella s'han anat combinant al llarg dels diferents recitals altres instruments, com el violí, l'orquestra de cambra, la flauta i, fins i tot, la veu.

D'aquesta manera, amb la guitarra i altres instruments han passat pel nostre poble grans mestres músics com n'Alex Garrobé, n'Antònia Juan, en Nacho Rodes, en Miquel Àngel Aguiló, en Marco Socias, na Mari Paz Juan i n'Agustí Aguiló, entre molts d'altres.

Paral·lelament als concerts s'han dut a terme

SERENATES GUITARRÍSTIQUES D'ESTIU MEMORIAL XAVIER BESTARD 1998

"Tal com ell havia somniat"

Oriol Bestard

uns cursos de perfeccionament per a joves guitarristes amb classes magistrals fetes pels mateixos concertistes convidats, afegint així un caire pedagògic a l'activitat lúdica dels concerts.

A poc a poc, aquestes Serenates van consolidant-se com una activitat cultural sòlida, com una alternativa seriosa d'entre les múltiples que s'organitzen a la nostra illa durant els mesos d'estiu, però amb el gran atractiu afe-

git, i per tant, la diferència substancial, de fer-se al poble d'Estellencs.

Crec que poques coses més es poden dir del que ja és passat, del que ja s'ha aconseguit. És cert que no hi ha res perfecte en aquest món i que sempre hi haurà coses que millorar amb el treball, l'esforç, la dedicació i l'amor que requereixen totes aquelles empreses col·lectives, però no tenc cap dubte que mon pare estava orgullós del que s'havia

fet. Al cap i a la fi, no tothom pot veure realitzats els seus somnis...

En aquestes darreres Serenates, els organitzadors —als quals estam profundament agraïts— ens van donar l'oportunitat als meus germans, Esteve, Maurici i a mi mateix, de participar activament en un dels concerts juntament amb les grans figures que hi van intervenir, com són Miquel Àngel Aguiló, Agustí Aguiló, Ignacio Rodes, Joan Benejam, Smerald Spahiu i Elisabeth Romero; i d'aquesta manera permetre'ns fer un homenatge al nostre pare que tantes i tantes vegades ens va predicar que toquéssim la guitarra i ens va ensenyar a estimar aquest instrument i la música en general.

Així, encara que ell no hi era en persona, tots el vàrem tenir present més que mai, i l'empena, les ganes i la força que ell hi va posar varen quedar ben patents a dins tots nosaltres. D'aquesta manera, amb la música passejant per la vall d'Estellencs és com ell realment ho havia desitjat. ■

Xavier Bestard —en la foto l'any 1962 a Barcelona— va ser el vertader artífex d'aquestes Serenates. En sessió plenària, l'Ajuntament d'Estellencs va rendir homenatge a la seva memòria canviant la denominació original dels concerts per la de "Serenates Guitarrístiques d'Estiu Memorial Xavier Bestard". ■

FESTES SANT JOAN BAPTISTA 1998

Un any més he estat convidat a guaitar a les pàgines de la nostra revista per comentar la IV Edició de la Marató Fotogràfica que es celebrà durant les passades festes del nostre patró Sant Joan.

Aquesta edició s'ha caracteritzat, principalment, per iniciar-se una tímida encara que significativa obertura cap a l'exterior. M'explic. Gràcies a les activitats que el col·lectiu fotogràfic F/22 ve realitzant des del mes d'agost de 1997 per tota l'illa, la nova edició de la Marató va ser coneguda per altres pobles de Mallorca, la qual cosa ha provocat que tenguéssim participants de Banyalbufar, Palma i alguna altra localitat. Esperem que aquesta tendència es consolidi i que la pròxima edició compti amb molts més participants venguts de tants altres punts de la geografia balear.

Tristament però, s'ha de reconèixer que aquesta circumstància no s'ha traduït en un nombre major de participants tota vegada que els fotògrafs locals, com ja va ocórrer l'any anterior, han minvat. Des d'aquestes pàgines voldria animar-vos per què l'any que ve estiguem tots celebrant la quinta edició amb una participació massiva.

Pel que fa a la qualitat de les obres presentades a concurs i a la dificultat dels temes exigits crec que l'organització ha mantingut en gran mesura els mateixos criteris i nivells que ja apuntàvem a l'edició anterior, els quals varen ser resolts per la majoria dels autors participants amb unes grans dosis d'enginy.

S'ha notat més que mai en aquesta marató la bona evolució d'alguns fotògrafs que any rere any ens demostren el seu saber fer fotogràfic, així com la incorporació d'altres que

PREMI
 "A VISTES DES POBLE"
 A LA MILLOR FOTOGRAFIA
 DE LA MARATÓ
 FOTOGRÀFICA
 ESTELLENCES-FESTES-1998

"Platerets"
 de Reme Alorda

Joan F. Palmer Picornell (A.F.I.A.P.)

“La foto guanyadora d'enguany, de na Reme Alorda, s'enquadra dintre del tema "Ritmes musicals". Cal destacar-ne el colorit, sobretot el to daurat, i la inclusió de l'element humà, la qual cosa imprimeix una sensació de moviment i una perspectiva molt interessant. En definitiva, una imatge molt agradable a la vista, tècnicament ben cuidada i amb una certa dosi de preparació en la interpretació. Tres qualitats imprescindibles en una fotografia i en una fotografia amb indubtable vocació de triomf. Enhorabona!

ens han sorprès pel nivell dels seus treballs i als quals desitjam seguir veient en futures ocasions.

També és estimulante veure la incorporació d'una sèrie d'aficionants novells —alguns comentaven a l'entrega dels seus rodets que duïen molt poques setmanes iniciant-se en el món de la fotografia— als quals animam a continuar en la mateixa línia d'il·lusió i treball i, en conseqüència, a aconseguir molts d'èxits.

En darrera instància cal destacar que aquest any, per primera vegada, s'ha separat el treball dels fotògrafs adults dels menors de 14 anys, la qual cosa ha permès poder valorar millor les seves instantànies. En aquest apartat pels més joves hi ha hagut algunes fotografies realment sorprenents.

Pel que fa als premis, el jurat d'enguany format per Josefa Terrasa en representació del col·lectiu fotogràfic F/22, Gabriel Mas, fotògraf professional de Campos, Pino Sturniolo en representació d'aquesta revista, i jo mateix actuant de secretari sense vot, atorgàrem els següents premis: **Bartomeu Pericàs** (Premi d'Honor), **Reme Alorda** (1er. Premi "A Vistes des Poble"), **Jordi Magrinyà** (2on. Premi) i **Antoni Moragues** (3er. Premi). En la secció juvenil el premi fou per en **Tomeu Pericàs Alorda**. A més, el jurat decidí concedir dos accessits especials per na **Paula Díaz** i en **Carlos Ortiz**.

No em queda més que animar-vos a col·laborar en totes les activitats fotogràfiques que s'organitzin, com a fotògrafs o com a espectadors, i que entre tots posem la fotografia en el lloc que es mereix entre les arts.

Bones fotos! ☐

TEMPS ENRERE

L'OLIVERA (II part)

per Bartomeu Riera Palmer

Quan els primers turistes, l'any cinquanta, s'afincaren al poble, una de les coses que els cridava l'atenció i els encantava eren els treballs diferents i els cants diversos, segons la feina, que la gent cantava mentre feinejava l'olivera. Provi-nents aquells turistes de Barcelona, Girona i L'Empordà, sentien un goig interior davant tanta bellesa.

A partir del gener es començava la poda de l'olivera, era hora d'exsecallar. Cada colla de dos o quatre homes prenia es xorrac, sa corda llarga i es gatzoll, tres eines imprescindibles i pujant a l'olivera, el primer que feien era cordar-la tota a fi de que no es rompés passant totes les branques. La poda esra molt diferent que la que es fa avui, ja que es procurava conservar tota la branca que es podis, tallant amb el petit xorrac les branques més properes i amb el gatzoll les més llunyanes. Tenien també una petita destraleta i una altra de més grossa per les branques més gruixades. Aquesta poda es feia cada tres o quatre anys.

Darrere els exsecalladors hi havia una altra colla o dues que es dedicava a trocejar les branques que havia tirat la colla anterior, fent petits munts de llenya i deixant els troncs tallats a punt de ser aprofitats a la llar o al forn de sa tafona. Per a tallar els troncs més grossos, aquestes colles duien un gros xorrac amb mànec a cada extrem, que es coneixia amb el nom de verduc.

Una vegada fets els munts, agafaven la xapa i tallaven els bordanyos o ulls bords dels peus de l'olivera i també els batzers, esparregueres, fenassos,... i totes les males herbes a fi de deixar ben net el contorn de l'arbre, per a collir bé les olives del voltant.

Mentre això es feia, els pareiers llauraven la tanca, fent uns bons te-

rossos, i els llenyaters els feien servir per a tapar els munts de llenya, deixant fets els formiguers que es cremaven dins el mes de maig, fent així verinada de terra cremada i cremant també tot animaló que a dins d'ell hi hagués fet cau.

L'olivera, mentre, es carregava de parella i després d'oliva, per esser collida, les primeres, allà el setembre, per a trencar-les i salar-les i acompanyar així les primeres sopes amb oblades.

També per aquells dies els amos de les possessions començaven a contractar les colles de collidores, i també a encarregar els paners per a collit l'oliva (cada dona rebia un paner que es quedava). Les colles de collidores solien esser de vint-i-cinc o més dones, i una d'elles era nomenada buidadora, que rebia els paners plens i els buidava dins el sac que aguantava el majoral. Era també l'encarregada de fer el foc al migdia i de controlar que es collís tota la solada molt arreu. També existien una o dues petites colles, formades per collidores seixantines, que estaven encarregades de collir els camins, xaragells i torrenteres per què no es perdés cap oliva ni una.

Els sacs d'oliva eren transportats cap els graners, per una jovera amb tres o quatre someres, al temps que portava cap al tall els sacs buits i també l'aigua per a beure. Cada collidora, a més del jornal diari, rebia una quantitat d'oli, que es retirava cada cert temps.

Moltes collidores eren de pobles del pla, i mentre collien feien cap a les cases o porxos del casal de la finca. Aquestes cases eren conegudes com a les cases o porxos de les dones externes.

Als termes de Sòller, Deià i Fornalutx, les collidores eren conegu-

des com a les "gallufes" i a Buyola per les "porxeres".

Més o manco quan començava la collita, els exsecalladors i també els altres jornalers començaven la tasca de fer neta sa tafona. Les colles eren formades per un o dos tafoners majors i dos o quatre manobres.

La feina era omplir la tremuja del trull d'olives i fent-la voltar s'esclafaven les olives amb el rutló, fent una pasta que queia dins la pica. Un any bo aquesta pasta, sense necessitat de premsar-la, feia oli anomenat "oli verjo", per no haver estat escaldat ni premsat.

Des de la pica la pasta era transportada amb el gavetó o cautó cap el bassí, on el mestre anava omplint els esportins. Una vegada posada la pasta era escaldada amb un cassot d'aigua calenta de la caldera. Així es muntava la trullada, que després era premsada per la biga, fins que aquesta aixecava el quintà. L'oli, juntament amb la molinada o verinada, sortia de la pasta a través d'un siquiol i anava a caure dins les piques de triar. El sistema de triar era molt senzill. L'oli més bo pesa menys que el més brut o la verinada, i es triava per sostres, guardant l'oli més dolent per untar les boixes dels carros, fer-ne sabó i altres usos.

Fet l'oli, entraven els oliers a comerciar l'oli per vendre'l als pobles del pla o a Ciutat, comprant somades, ordres, i fent després la venda per mesures, quartans, gerres o litres.

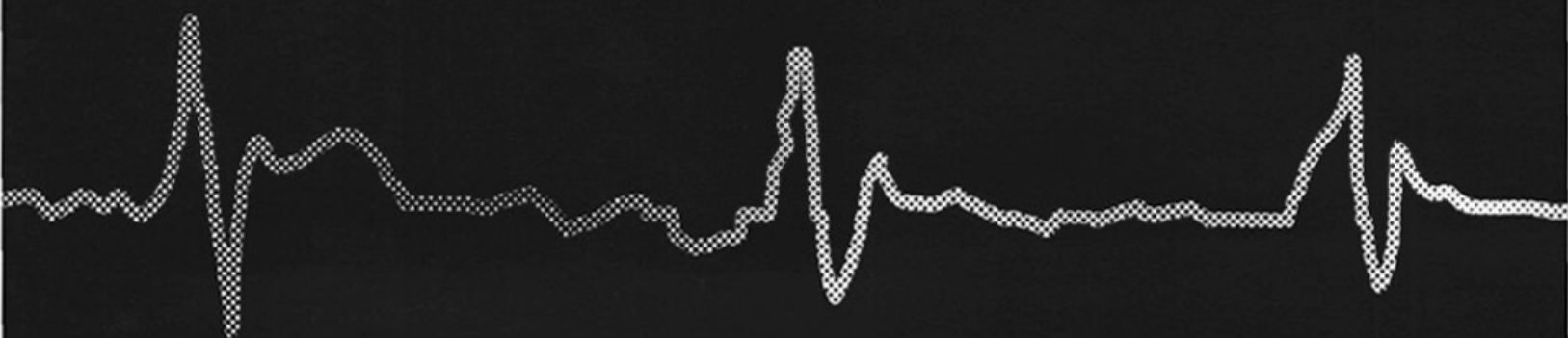
Les darreres tafones conegudes fent oli a Estellencs varen ser: Son Llarg, Son Fortuny, Es Puxet, Es Collet, Ses Amitges, Es Millar, i Es Forn d'En Moragues. D'altres que estaven aturades eren: Can Perico Pedro, Es Fonollar, Cas Xocolater i Son Garriga, aquestes dues darreres probablement les primeres a existir al terme. □

NIVELL D'ACTIVITAT CEREBRAL

VEIENT FUTBOL

LLEGINT

Mantén el cervell en forma.

Llegeix

GOVERN BALEAR

Conselleria d'Educació, Cultura i Esports

PREMSA FORANA

CRÒNIQUES DE BANYALBUFAR

Marges cimenters

Jaume Albertí

Is nous marges (sic) que s'han construït durant els darrers anys, arran de les ampliacions que ha duit a terme la Conselleria d'Obres Públiques a les carreteres de la Serra de Tramuntana (Deià, Sóller, Banyalbufar-Estellencs) són bona prova dels darrers atemptats arquitectònics que han sofert els nostres pobles. Qualificar aquests murs empastifats de ciment com a marges, potser sigui una lloança ben desmerescuda.

D'aquesta manera el Govern Balear, amb el consentiment del nostres ajuntaments, ha anat destruint les quilomètriques parets seques que flanquegen les tortuoses carreteres de la Serra, per eixamplar la calçada (i així facilitar el trànsit estiuenc als autocars farcits de cabrum) i els han suplit per murs de ciment amb un sistema de drenatge pràcticament inexistent.

A Banyalbufar en tenim massa proves d'això. A Estellencs també: recordau el marge destruït fa pocs mesos vora els rentadors.

M'agradaria saber per què els nostres ajuntaments han pogut consentir aquests desbarats. Per què quan canviem dues bigues o aixecam una teula de ca nostra, hem de pagar un projecte i enviar-lo a Patrimoni. Per què els nostres polítics no han estat igual de primmirats a l'hora d'evitar la destrucció dels nostres marges.

Amb la redacció de les noves normes subsidiàries, els polítics municipals tenen l'oportunitat de prohibir la destrucció de les parets seques. A Banyalbufar em sembla que ja és massa tard. Passarà el mateix a Estellencs?

*"Amor, sa primera pedra
ja no l'assentàreu bé
i ara es marge se'n ve:
tant cau davant com darrere".*

Glosa que es cantava per Banyalbufar antigament. ■

Jaume Albertí és periodista i membre fundador de la revista Ma'jil de Banyalbufar.

Gonellisme, la versió mallorquina de l'anticatalanisme (i 2)

Miquel Payeras

l mateix temps que els governs de Gabriel Cañellas a la dècada dels vuitanta i principis dels noranta acontentaven l'anticatalanisme sociològic existent a Mallorca, el catalanisme cultural i polític cometia un gran error estratègic: abandonar la bandera del mallorquinisme en mans dels sectors més conservadors i gonelles que sovint defensen un imprecis "mallorquinisme" en castellà.

Aquest mallorquinisme castellanista té els seus principals valadors en certs ambients aristocràtics mallorquins, els anomenats *botifarres*.

L'estiu de 1994 la situació política sembla estar a punt de canviar. En aquell moment Cañellas veu que tot indica que a les pròximes eleccions arrasarà. Les contínues bregues amb UM imposen dins el PP la idea d'enfonsar el partit nacionalista de centre, un dels objectius del president. No dubta —en plena onada anticatalanista per tot l'estat que creu que el beneficiarà— a reactivar un cert gonellisme de formes per atreure's una part de l'electorat. Els darrers dies de l'estiu es publica l'ordre Rotger —en síntesi: que cada col·legi faci el que vulgui amb l'ensenyament en català, sense "imposicions"— que és immediatament contestada per moltes associacions. Durant la primavera següent l'Obra Cultural Balear (OCB) aconsegueix treure als carrers de Palma unes 30.000 persones que es manifesten en favor del català. La irritació dins el sector gonella del PP, i també a la cúpula dirigent, es manifesta visceralmnt i ataca l'OCB. L'acusació preferida del gonellisme, a través de les tribunes d'opinió, és que l'OCB és el "pancatalanisme" que vol "catalanitzar" els mallorquins, fent-los renegar de la seva llengua que no té res a veure amb el català.

Vénen les eleccions i la sor-

presa és que la victòria, tot i ser enorme, no és total. El Consell Insular de Mallorca queda governat pel centre-esquerra nacionalista (PSIB, PSM i UM). Però, el detonant que fa esclatar amb tota la ràbia i intensitat el gonellisme és la defenestració de Cañellas pel tema del túnel de Sóller. El substitut, Cristòfol Soler, anuncia que la política lingüística serà la que la legislació diu que ha de ser.

Durant la tardor, es produeix una confluència d'interessos: els gonellistes, els despenjats del poder del PP i els crítics interns a Cañellas. Tots tenen un enemic comú: Soler. La seva política lingüística esdevé per a uns un objectiu (gonellistes), i per a altres una excusa perfecta (despenjats i crítics) per desestabilitzar. L'ultraconservador diari ABC s'apunta amb furor a l'estratègia. Comencen a aparèixer al·lucinant pàgines pretesament informatives que inventen un conflicte popular a Mallorca. Apareixen llistes de gent del PP que "reclamen" la defensa "*del mallorquí i del espanyol*" enfront del català que, diuen, Soler pretén imposar. Llistes a les qual, per cert, s'hi poden veure insignes noms botifarres, de la vella guàrdia de l'antiga Alianza Popular i ex-franquistes. Bramen perquè intervingui Aznar davant l'entesa entre Soler i Pujol per "catalanitzar" Mallorca.

Al mateix temps, el projecte de centrar el PP espanyol, duu Aznar a desfer-se de velles glòries del passat. Un dels sacrificats és Joaquim Cotoner. Aquest, dona suport als que pensen que hi ha "excessos catalanistes" en el govern de Soler i participa en una Plataforma cívica en defensa de "sa llengua balear", que liderada per Fernando de Oleza —llinatge de la noblesa mallorquina— pretén fer un referèndum per canviar l'Estatut d'Autonomia pel que fa referència a la llengua. Diuen que han aconseguit unes 20.000 signatures, i una part promou fins i tot un nou partit amb l'objectiu de pressionar el PP.

A poc a poc les disperses forces anti-Soler van trobant-se en un interès comú: desestabilitzar el PP. Així, forcen la idea que el PP està a punt de trencar-se pel tema lingüístic... De fet ja existeix el fantasmagòric partit, Unió des Pòble Baleà. ■

Miquel Payeras és periodista i historiador.

* Article publicat a "El Temps"

La Corporació
Municipal

vos desitja unes

Bones Festes de Nadal
i Felicitat 1999

Oficines municipals

Carrer de Sa Siquia, 4 - 1er.

TEL. 971618521

FAX. 971618670

**HORARI D'ATENCIÓ AL
PÚBLIC**

De dilluns a divendres
de 9.00 a 14.00 h.

Dissabtes
de 11.00 a 12.00 h.

HORARI DEL BATLE

Dimarts i divendres
de 11.00 a 14.00 h.
prèvia cita

**HORARI DE
L'ASSISTENTA SOCIAL**

Tots els dimecres
de 9.00 a 14 h.

**HORARI DE LA
SECRETÀRIA
MUNICIPAL**

Dilluns alterns
Dimarts i divendres
de 12.00 a 14.00 h.

HORARI DEL GIMNÀS

De dilluns a dissabte
de 10.00 a 14.00 h.
De dilluns a divendres
de 16.00 a 20.00 h.

**HORARI DE
L'ARQUITECTE
MUNICIPAL**

De 9.00 h. a 11.00 h.
els següents dies:
8 i 22 de gener
5 i 19 de febrer
5 i 19 de març
2, 16 i 30 d'abril

RECOLLIDA DE FEMS

Els dilluns, dimecres i divendres
a la nit.

**RECOLLIDA DE
FERRALLA**

El primer i tercer dijous de cada mes
que la setmana sigui completa.

*Es pot deixar des del dia abans
al costat dels contenidors de fems
del torrent.*

S'OLIVAR
Juan Carrero

Ruanda ara

La gent va amunt i avall del mercat, carregada. Compra i ven. Nens a coll de les mares. Alguns, feina feta, emprenen el camí de tornada a casa. *"Ruanda ja s'ha recuperat de la guerra. La gent torna a viure amb pau i llibertat"*, pensa el periodista estranger. Les autoritats el fan anar acompanyat d'un funcionari estatal, "per a la seva seguretat", que li tria els llocs on pot anar. S'hi entén en anglès. No parla amb el poble. Tampoc podria: aquest s'expressa en kinyarwanda o en francès.

La notícia s'acaba d'escampar pel poble. Les llums de l'alba il·luminen en N. i en F. Alguns ja temien alguna cosa: van sentir brogit durant la nit. Les famílies recullen els seus cadàvers, en silenci. Ploren.

Impotent, amb la por al cos, la comunitat calla. No pot res contra l'exèrcit, que arriba de nit i amb ordres precises va directament a buscar aquells que cal eliminar. En N., estudiant hutu, havia acabat secundària i, per tant, podia exercir com a mestre. En F., també batxiller, havia retornat feia poc dels camps de refugiats del Zaire, després de setmanes de fugir de les matances dels invasors tutsis i calculant no tenir, potser, prou mèrits per ser objecte de les "atencions" del règim extremista del FRP que governa ara Ruanda. S'havia equivocat.

Com s'equivocava aquell periodista que van veure l'endemà al migdia al mercat, acompanyat d'un militar, els veïns dels pobres N. i F.

L'horror que patien de nit no podia impedir que, de dia, la vida continués. No hi havia altra alternativa que sobreposar-se. És clar que aquell periodista nouvingut no se n'adonava. Ara, a diferència d'abans, la gent no parlava en grup pel carrer, no feia broma, no reia, mirava de reüll, l'evitava... □

FOGONS
Cati Jover i Avellà

Faraona amb prunes

Ara que ja som a Nadal farem un plat festiu però que surt dels clàssics com l'indiote, la porcella o es xot, farem un plat amb un animal de ploma que fa molts d'anys s'utilitzava per esdeveniments especials, és sa Faraona.

Es feia normalment al forn i farcida i quasi sempre acompanyada per fruites, com peres, compota de poma o albercocs, però aquesta vegada la farem amb prunes i a la cassola que no du tanta feina, sobretot en aquests dies de Nadal que ja n'hi ha prou de dinars i sopars.

Si voleu fer aquest plat i sobre tot per aquestes dates, vos hi heu de posar amb temps per encomanar-la, ja que estan més sol·licitades.

FARAONA AMB PRUNES.

- 1 faraona de 1'5K.
- 1 tomàtiga.
- 2 cebes.
- 1/2K de prunes.
- 1 tassó de vi blanc.
- 1 L. de brou.
- Sal i Pebre.

Es talla la faraona amb 8 trosos i es posa a daurar amb molt poc oli perquè la faraona amolla molt de greix, es treu de la cassola i se posa la ceba, quan és ben rossa s'hi afegeix sa tomàtiga rallada, el vi i les prunes, es cou durant 5 minuts, s'hi fiquen les tallades i se salpebra, es mescla tot bé i s'hi posa el brou; ha de bullir devers 1hora a foc suau. Ha de quedar una salsera ni massa espessa ni massa clara en el seu punt.

Esper que la feu, veureu com vos agradarà, que tingueu bon profit i Bones Festes. **MOLTS D'ANYS.** □

UNA CASA A ESTELLENC?

Tenc dues cases per arrendar tot l'any en bon estat, amb mobles i sense, de dos i tres dormitoris, fora del centre del poble, fora renou, fàcil d'aparcar (45.000)
Si vos interessa posau-vos en contacte al telèfon 971-492866
dilluns, divendres i dissabtes de 11 a 14 h.

BOTÀNIC
Paula Díaz

El fonoll i el fonoll marí

Aquesta meravellosa planta és, com ja sabeu, una herba que arrela a les vinyes, i que malgrat la coneguem en podem saber moltes més coses. Com ja sabeu la seva rel és diürètica, i la seva pell augmenta l'apetit.

Les fulles tonifiquen el ventre, de menjades amb enciam o cuites amb la verdura; les millors són els ulls de la planta en brotar.

Els fruits polvoritzats són de gran utilitat per augmentar la llet de les dones que crien. Cal prendre cosa de 5 grams al dia, distribuïts en quatre o cinc vegades. Les dosis més fortes promouen les regles de les dones.

Aqueixa pols dels fruits, mesclada amb sucre, dona sovint molts bons resultats contra els vòmits de llet dels infants que mamen. Se'ls en dona dos o tres centígrams, allò que agafi la punta d'un ganivet, després de cada mamada, i una altra dosi entre cada dues si cal.

El fonoll marí és bastant similar al fonoll corrent, però és molt diferent per les fulles que té, ja que les del fonoll marí són més amples i gruixudes, en canvi les del fonoll de les vinyes té la fulla prima, prima i és d'un verd més concentrat. El fonoll marí, també comestible, és pot menjar de la següent manera: culles un pot de vidre o de plàstic, és igual, tries bé el fonoll i el rabeges amb aigua i quan ja el tens a punt, el fiques dins el recipient o pot elegit i li poses tot el fonoll, però el fonoll no ha de quedar estret ni atapeït, després d'això li fiques aigua i un poc de sal; per saber quina quantitat de sal necessita li fiques un ou cru dins el recipient buit, però amb aigua dins i li vas tirant sal, quan l'ou suri l'aigua ja està ben salada i després ja hi pots compondre el fonoll. Al cap de 8 a 15 dies d'estar dins l'aigua salada ja el pots treure, ficar-lo dins un recipient i posar-li el vinagre, i que passin uns 15 dies. En haver passat aquests dies ja et pots menjar el fonoll, amb un bon pa amb oli. □

TIRA A TIRA

Andreu Bonet

Fernangate

Fernando, te'n recordes quan feies de *popeye* o de còmic penós d'aquell cinema que entretenia perquè no hi havia res més?

Et deman, les persones, et reconeixerien? Et deman, les persones, volien els teus autògrafs? Et deman, quina reacció devies tenir? Colèrica, agressiva, potser amable?

Fernán, te'n recordes quan feres de personatge picardiós, murri o astut d'una sèrie francament acceptable ja en democràcia?

Et deman, t'hi trobares bé, fent aquest paper? Et deman, potser que en lloc del paper d'un personatge fos la manifestació real d'una persona penosa i, sobretot, poc agraïda?

Gómez, tens present que potser que la fama que tens com a director, actor i escriptor, no és sinó el simple fet de tenir davant persones que admiren i viuen el teu treball?

Et deman, tens la intenció de canviar aquest fet? Et deman, deus tenir ganes que el temps present passi a pretèrit (admiraven, vivien)?

Fernando Fernán Gómez, quan potser em responguis o potser em contestis, tindrè present, tal com vares dir, que ets un mal educat i un producte de no ser quina educació; malgrat això, et deman, quina culpa tenia aquell bon home de rebre davant tota una nació, una manifestació tan cruel, tan poc agrada-ble, tan roïna i de tan baixets fons.

No sé si ets capaç de disculpar-te, ja ho veurem, però pensa que, sobretot, i en aquest cas, "El abuelo" *no fue picador allá en la mina*.

Amb què ens sorprendràs, en tornar-hi? Rep una salutació d'un exadmirador.

Ah! Que en diu n'*Espinete* d'això? Emma, perdona per la confiança, sempre un reconeixement a la teva persona i al teu treball. □

EN JOC

Mariano de Cas Ferrer

Les jugadores de pinacle i altres

Com ja sabeu avui toca parlar de les jugadores de pinacle —que Déu m'agafi confesat!— i d'aquells altres jugadors que no tengueren cabuda en el número anterior.

Els germans Capa: Com són tants... hi ha de tot. El que més promet és en **Mateito**. Els altres seran sempre millors pescadors que jugadors de pinacle.

En Jaume de Son Fortuny: Mira que hi posa voluntat! però encara està molt verd. A més a més no té sort.

En Choco i en Colau: El segon s'ho agafa amb interès, però amb un *verinait*s es desbarata tot d'una. El primer, de moment, sap aguantar les cartes... i no sempre ho aconsegueix! **Bé**, anem amb les dones.

N'Odette: Es mereix ser la primera de la llista per haver guanyat el torneig de l'estiu. No juga malament. Té molta sort amb els *xurritos*... i sempre dóna suport a la seva parella.

Na Marga del Toro: Subcampional (No entenc com dues dones arribaren a la final). És una bona jugadora... i amb un mal geni que si la seva parella s'equivoca ja té bitllet!

Na Marta: Crec que és millor empresària que jugadora. Sempre té molts *liborios*, però s'embulla molt sovint. Millorarà, segur.

Na Maribel (futura Capa): Aquesta nina arribarà lluny! Just ha començat i ja n'ha après molt. Tampoc m'estranya: cada nit la podeu trobar jugant i, a més a més hi posa molt d'interès. Com a jugadora és la meua debilitat.

Na Lluïsa (la dona des Saliner): És una jugadora simpàtica. Sempre va carregada de *xurritos*, però quan comences a jugar una partida amb ella mai saps quan l'acabaràs. És massa lenta.

Na Susanna (la meua "propietària" com sol dir en Toni J.B.): No ho fa malament. Lenta però intuïtiva. Juga poc i per això no arriba a ser una *professional*. No entenc com tenint un mestre a ca seva no prospera més. Serà per allò que les dones no fan mai cas als seus homes?

Abans d'acabar, vull avisar que en el pròxim torneig els *professionals* jugarem molt seriosament i no tndrem pietat amb els *fluixets*... ni amb les dones. Qui avisa... ja ho sabeu. □

L'ELIPSI

Carme Dueñas i Tur

Àngels negres

Crec que gran part del que som en fer-nos adults és conseqüència directa del que aprenem, imaginam i respiram de petits, vull dir de molt petits. Els valors fonamentals els anam assimilant quasi en cada glop de llet materna, en cada conte abans de dormir i en petits missatges que ens arriben de fora sense adonar-nos-en. També sense adonar-nos-en anam fent la tria del que acceptam per nosaltres i del que rebutjam o ens resulta indiferent.

Aquesta petita, i moltes vegades inconscient, "selecció natural" sovint queda tapada, oculta baix el cúmul de tries i grans decisions que anam prenent al llarg del nostre posterior procés d'aprenentatge vital.

Potser en un moment donat, per un o altre motiu, de cop se'ns desperta una d'aquelles reflexions infantils; potser motivat per una olor, una imatge a una vella pel·lícula, una música...

Fa un parell de dies que jo sé que per a mi, gairebé des de sempre, el món és de colors. Unes imatges que no em diuen res, com moltes, sorgeixen a la pantalla del televisor. No m'hi hauria fixat, però de cop sona aquella melodia tan llunyana i a la vegada tan familiar "*yo soy aquel negrito del África tropical que cultivando cantaba la canción del Cola cao*". Es com un "clac" que de cop des-sensorra al meu cervell una pila de sensacions que ni tan sols són idees estructurades.

No sabia dir en quin moment vaig decidir que m'agradava més en Baltasar, el rei de color negre, i el me vaig fer meu, perquè ben segur era ell qui me portava les juguetes. O perquè encara m'emociona escoltar aquella cançó sentida des de sempre en la veu de Machín, que ens feia saber que al cel, encara que els pintors no ho recordassin, també hi trobarem àngels que no seran nacarats i rossos.

Estic convençuda que ja en aquells moments m'agradava intuir que el món era més gran i divers del que podien veure els meus ulls. I ho recordava al dematí amb la xocolata que venia de molt enfora i que feien aquelles persones de colors. □

GALERIA DE MIRATGES

Volen ocells a Wall Street

GARAVAT

A primera hora de l'horabaixa, Wall Street era un immens aquari de taurons a punt de dessecar-se. En aquella hora, poc després que els sacerdots del capitalisme haguessin regat amb Coca-Cola els seus corresponents sandvitxos de lleugua amb maionesa, la Borsa de Valors de Nova York ja havia perdut més de 500 punts en les cotitzacions i això suposava, segons tots els experts, un terratrèmol econòmic de màxima magnitud en l'escala Down Jones. Enfilats cap a l'hecatombe, els mateixos especuladors financers que fins aleshores havien demostrat esser depredadors insaciabls i ferotges dins un oceà de doblers frescs, observaven ara, espantats, muts, estupefactes, com els seus ordinadors reproduïen els gràfics catastròfics d'una caiguda en barrena impossible d'aturar. El sistema financer mundial feia aigua a conseqüència del pànic que ell mateix generava sense que ningú sabés explicar les causes de semblant crisi. Una crisi de confiança, es limitaven a dir alguns. Ja escamparà. El joc tenia regles pròpies i així es jugava la partida aquell dia amb aquestes cartes: deflacció, colapso, recessió...

Mentretant, a l'exterior d'aquest gran mercat de flatulències, davant el mateix pòrtic neoclàssic del New York Stock Exchange, l'expectació era enorme. Una multitud de curiosos atreta per les alarmants informacions que anaven donant totes les emissores de ràdio i els canals de televisió, buscava escenes fortes protagonitzades per inversors arruïnats. Corria el rumor —com en cada crisi— que dels gratacels de Nova York eren a punt de llançar-se a l'abisme com a gorrions, broquers de pel·lícula curts en mil orgies financeres.

— La CNN acaba de dir que Bill Gates, l'home més ric del món, ha perdut en un pis-pas més de 1.700 milions de dòlars.

— Això no és res! Jo acab de perdre la feina i els estalvis de tota la meua vida. Ahir era aquí cercant fer-me ric sense moure un dit i avui he tornat cercant venjança. Aquests malparits m'han venut el futur!

— És la tercera vegada que visito Wall Street i crec que avui serà especialment divertit, deia una estudiant que pareixia trobar-se a Disney-World.

— Ja n'han vist caure qualcun?

— No, encara no, però ja no poden torbar-se gaire. Aquests bergants no prenen cap decisió important sense consultar abans el seu astròleg financer. Llavors, si l'oràcul ja no els dóna cap esperança de remuntar, comencen a caure a raó d'un cada vint minuts... I si es fan esperar massa, la gent s'impacienta i comença a xiular i a insultar-los.

— S'ho tenen merescut!

— Jo els he vist llançar-se en altres ocasions i tots fan igual, explicava un venedor ambulant de hot-dogs i aletes de pollastre fregides a les herbes. S'acosten a la barana, fixen la mirada en un punt concret de l'asfalt i fan el salt de l'àngel. S'ha d'estar molt atent per veure'ls, perquè quan sentis els seus crits de terror ja volen a l'altura del tercer pis.

— És cert que els més fanàtics encara tenen ànim per cridar "visca el Capital"?

— Això és una llegenda, però jo n'he vist saltar alguns sense que deixassin de parlar pel telèfon mòbil, assegurant una anciana amb una bossa de la compra a cada mà.

— Veis aquell? Ara mateix condueix un descapotable nou color vermell amb una rossa que li mossega el coll a cada semàfor; dues hores de peses, sauna i squash tres dies a la setmana, sense un gram de greix i bronzejat artificialment al seu punt... D'aquí a uns moments potser el veurem rebotat contra la vorera sense un sol os i budell en el seu lloc.

— N'he conegut algun de més valent que des de la crisi del 87 viu dins les clavegueres i té el despatx en un contenidor de fems entre les avingudes 24 i 25. L'obscuritat l'ha fet tornar cec, però és l'home-rata amb millor olfacte pels negocis de la ciutat.

Feia mesos que les economies asiàtiques s'havien esbucat com un castell de naips, les borses de Tòquio i Moscou eren ja dos cadàvers en descomposició, i l'olor putrefacte que desprenien era a punt d'afixar els aprensius mercats americans i europeus...

Quan a les 13,25 hores va aparèixer el primer ocell disposat a fer un triple salt mortal 52 pisos per damunt de la multitud, un gran esclafit d'aplaudiments va tronar en tot Manhattan. □

Tots els que estiguin interessats a col·laborar en aquesta revista, en qualsevol de les seves seccions o crear-ne de noves, així mateix com els que vulguin exposar la seva opinió en una columna, es poden adreçar directament al Consell de Redacció fent una proposta d'espai i continguts.

Revista impresa en paper 100% reciclat